

**Nota reserves en voorzieningen,
weerstandsvermogen, activering,
waardering en afschrijving van activa
en rente van de gemeente
Heusden**

Nota reserves en voorzieningen, weerstandsvermogen,
activering, waardering en afschrijving van activa, en rente
van de gemeente Heusden

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	3
2	Inleiding	5
2.1	Aanleiding	5
2.2	Doel van de nota	6
2.3	Leeswijzer	6
3	Voorschriften en andere regels	7
3.1	Algemeen	7
3.2	Reserves en voorzieningen	7
3.3	Weerstandsvermogen	11
3.4	Activering, waardering en afschrijving van activa	12
3.5	Rente en renteresultaat	16
4	Gevolgen voor Heusden	16
4.1	Algemeen	16
4.2	Herschikking reserves en voorzieningen	17
4.3	Bepalen minimaal weerstandsvermogen	22
4.4	Wijzigingen op het gebied van activa	23
4.5	Intern rentebeleid	27
5	Slot	28

Bijlagen

1. Overzicht relevante wetsartikelen BBV
2. Gevolgen per bestaande reserve en voorziening
3. Nieuwe voorzieningen ivm gelden van derden
4. Totaaloverzicht mutaties reserves en voorzieningen
5. Overzicht van afschrijvingstermijnen en afschrijvingswijzen
6. Overzicht investeringen onder € 10.000,-- aanschafwaarde

1 Samenvatting

Met de invoering in het jaar 2002 van het duale stelsel zijn er veel wijzigingen opgetreden ten aanzien van de financiële functie. Vorig jaar zijn hiertoe de financiële verordeningen (art.212 ca Gemeentewet) opgesteld.

Vanaf 1 januari 2004 geldt het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De nieuwe opzet van begroting en jaarstukken was een belangrijke aanleiding om de comptabiliteitsvoorschriften te vernieuwen. Ook verdere afstemming met de verslaggevingsvoorschriften van het bedrijfsleven speelde een belangrijke rol.

De invoering van het BBV heeft gevolgen voor de manier waarop wij beleidsmatig met reserves en voorzieningen, met activering, afschrijving en waardering van activa, met het weerstandsvermogen en met (reken)rente omgaan.

Op deze terreinen speelt het volgende:

Reserves en voorzieningen

De huidige indeling tussen en samenstelling van de reserves en voorzieningen voldoet niet aan de nieuwe voorschriften. Ook is er behoefte aan vergroting van de transparantie.

Daarom is er in deze notitie aandacht voor het verschil tussen reserves en voorzieningen. Daarnaast zijn er richtlijnen opgesteld voor het instellen van/ toevoegen aan/ inzetten van/ opheffen van reserves en voorzieningen in onze gemeente.

In de bijlagen zijn alle huidige reserves en voorzieningen tegen het licht gehouden en beoordeeld op instandhouden, aanpassen of vervallen.

Weerstandsvermogen

De gemeente heeft een minimaal weerstandsvermogen nodig om tegenvallers op te kunnen vangen. De omvang hiervan is afhankelijk van de verhouding weerstandscapaciteit ten opzichte van de risico's. Hier zijn geen normen voor. Voor Heusden wordt in deze nota het minimaal weerstandsvermogen op € 10 miljoen gesteld. Dit bedrag dient minimaal beschikbaar te blijven in de algemene reserve. Daarnaast dient € 500.000,-- in deze reserve beschikbaar te blijven als buffer voor tegenvallers in de behoudzaamheidsreserve van de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Activa

De afschrijvingstermijnen zijn bepaald op grond van de verordening art. 212 GW. Bij deze nota zijn deze termijnen geactualiseerd in een bijlage. De wijze van afschrijven wordt ook in de bijlage geregeld en is in principe lineair. De annuïtaire methode wordt alleen toegepast als er een tarief (bijv. huur) tegenover staat dat gebaseerd is op deze afschrijvingswijze. Het waarderen van activa vindt plaats tegen de vervaardigings- of verkrijgingsprijs. Nieuw is echter vooral het onderscheid tussen activa met een economisch nut en activa met een maatschappelijk nut. De eerste categorie moet geactiveerd worden volgens de nieuwe voorschriften en extra afschrijving, door middel van

reserves, is niet toegestaan. Bij investeringen met een maatschappelijk nut mag wel extra afgeschreven worden en heeft afschrijving ineens zelfs de voorkeur.

Rente

Aan de boekwaarde van activa en op grondexploitatie wordt rente toegerekend op basis van een intern percentage (rekenrente). Dit percentage wordt bij de begroting bepaald. Het verschil tussen de doorbelaste rente en de werkelijke rentelasten komt ten gunste van de exploitatie via het renteresultaat.

2 Inleiding

2.1 Aanleiding

De directe en belangrijkste aanleiding tot het schrijven van deze nota is de in 2002 ingevoerde dualisering. De dualisering brengt grote veranderingen in het lokale bestuurlijke bestel met zich mee.

Meer helderheid in het beleid, een grotere herkenbaarheid van bestuur en politiek en een duidelijke controle- en verantwoordingsstructuur. Transparantie, rekenschap en verantwoording zijn in dit opzicht essentieel om de kwaliteit van de sturings-, beheersings-, verantwoordings- en toezichtketen te vergroten. Ook ontstaat een toenemende belangstelling voor de hiermee verband houdende begrippen rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid.

Voornoemde ontwikkelingen hebben geleid tot wijzigingen in de wet- en regelgeving. In de nieuwe gemeentewet wordt aan de raad de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende taak toebedeeld: zij gaat sturen op hoofdlijnen en controleert langs zelf gestelde kaders of de organisatie "op koers" is om de beleidsdoelstellingen te realiseren.

De dualisering heeft eveneens gevolgen voor de manier waarop de gemeenten voortaan om moeten gaan met een transparante financiële informatievoorziening. Die informatie is vanuit twee invalshoeken gewijzigd.

Ten eerste via de Gemeentewet, waarin is voorgeschreven dat de raad in een verordening ex artikel 212 de uitgangspunten moet vastleggen voor het financiële beleid, voor het financieel beheer en de financiële organisatie van de gemeente. In deze verordening moet onder meer aandacht geschonken worden aan: reserves en voorzieningen, waardering en afschrijving van activa en aan (reken)rente. Deze verordening is inmiddels door de raad vastgesteld in de vergadering van december 2003.

Ten tweede vanuit de wens om een andere begrotings- en verantwoordingsopzet te realiseren om de raad in zijn kaderstellende en controlerende taak te ondersteunen. Dit heeft geleid tot vervanging van het Besluit comptabiliteitsvoorschriften 1995 (CV95) door het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Het BBV is van kracht met ingang van het begrotingsjaar 2004. In deze nieuwe voorschriften is onder meer opgenomen dat de begroting een aantal verplichte paragrafen moet bevatten en er een uiteenzetting wordt gegeven van de financiële positie. Zo moet in een paragraaf informatie worden verstrekt over de zogeheten weerstandscapaciteit in relatie met de verwachte risico's ("welke risico's lopen wij als gemeente en hebben wij voldoende middelen om die risico's te dekken"?). Voor wat betreft de financiële positie moet aandacht worden besteed aan de investeringen, de reserves en de voorzieningen.

Doelstelling van de invoering van het BBV is bovendien het wegnemen van afwijkingen ten opzichte van de verslaggevingvoorschriften voor het bedrijfsleven die zijn vastgelegd in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Alleen afwijkingen die hun grondslag vinden in de zogeheten "eigenheid" van gemeenten zijn nog aanvaardbaar.

Afgezien van de invoering van het dualisme bestaat er ook vanuit de raad de vraag naar meer transparantie en inzicht op het gebied van reserves en voorzieningen. De laatste keer dat integraal naar dit onderwerp gekeken is was bij de "balanssanering 2000". Inmiddels hebben we te maken met veranderde omstandigheden, voortschrijdend inzicht en gewijzigde opvattingen. Ook dit zijn belangrijke argumenten om deze nota te schrijven.

2.2 Doel van de nota

De invoering van het BBV, met ingang van het begrotingsjaar 2004, heeft gevolgen voor de wijze waarop wij als gemeente om moeten gaan met : reserves, voorzieningen, activering, afschrijving, waardering van activa, (reken)rente en het weerstandsvermogen.

Door middel van deze nota willen we er voor zorgen dat we voldoen aan de regelgeving. Hierbij speelt het BBV een belangrijke rol en wordt dan ook vaak als uitgangspunt gebruikt. Naast het voldoen aan de regelgeving worden in deze nota voorstellen gedaan voor lokaal beleid betreffende de onderwerpen van deze nota.

Samen met de gewijzigde regelgeving moet deze nota leiden tot meer inzicht in de financiële mogelijkheden en onmogelijkheden. De transparantie op het terrein van met name de reserves en voorzieningen kan door deze nota vergroot worden .

2.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 3 van de nota worden de hoofdlijnen van de regelgeving ten aanzien van de reserves en voorzieningen, het weerstandsvermogen, de activa en de rente belicht. De gevolgen voor de gemeente Heusden van de gewijzigde regelgeving komen in hoofdstuk 4 ter sprake. Ook zal hier op hoofdlijnen inhoud gegeven worden aan het lokale beleid van de gemeente Heusden voorzover dat mogelijk is binnen de geldende regelgeving.

Verder zijn er aan deze nota een aantal bijlagen toegevoegd.

De belangrijkste wettelijke kaders uit het BBV, waarnaar in de nota wordt verwezen, zijn opgenomen in bijlage 1.

In bijlage 2 worden door middel van een vaste indeling de bestaande reserves en voorzieningen gepresenteerd. De huidige stand van zaken van de betreffende reserve of voorziening wordt toegelicht. Daarnaast wordt per reserve/voorziening voorgesteld of de huidige lijn wordt gehandhaafd of gewijzigd. Hierbij zullen uiteraard de hoofdlijnen uit hoofdstuk 4 leidend zijn.

In bijlage 3 wordt een overzicht gegeven van de aanpassingen ten aanzien van de activa als gevolg van de gewijzigde regelgeving en/ of als gevolg van deze nota.

Verder worden in bijlage 4 de afschrijvingstermijnen van de activa vermeld ter vervanging van de bijlage, zoals die is vastgesteld bij de nieuwe verordening ex art. 212 GW.

In bijlage 5 zal een overzicht worden gegeven van de gewijzigde indeling van de immateriële, materiële en financiële vaste activa conform de criteria die daarvoor in het BBV worden gehanteerd.

3 Voorschriften en andere regels

3.1 Algemeen

De (verslaggevings)voorschriften voor bedrijven en andere privaatrechtelijk rechtspersonen zijn geregeld in het Burgerlijk Wetboek, boek 2, titel 9 (boek 2 BW). Omdat de (publiekrechtelijke) gemeente afwijkt van dit soort rechtspersonen zijn er voor gemeenten specifieke begrotings- en verantwoordingsvoorschriften.

Deze specifieke regels zijn vanaf het begrotingsjaar 2004 opgenomen in het BBV. In dit besluit wordt in principe boek 2 BW gevolgd, tenzij er behoefte is aan regels specifiek voor gemeenten. Als uitgangspunt voor deze nota wordt dan ook het BBV vaak gebruikt.

Zoals eerder gesteld is het BBV pas met ingang van het begrotingsjaar 2004 van kracht. Helaas zijn daarom sommige zaken niet volledig uitgekristalliseerd. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft daarom een commissie ingesteld die uitspraken zal doen over de praktische toepassingen van de BBV-regelgeving. Niet ondenkbaar is dat deze commissie op grond van voortschrijdend inzicht nog nadere aanwijzingen zal geven, die tot aanpassing (van de uitgangspunten) van deze nota kunnen leiden.

Naast de bovengenoemde wettelijke regelgeving hebben we ook te maken met een aantal andere regels. Dit zijn met name regels vanuit de provincie in verband met het financieel toezicht. Maar ook algemene gedragslijnen, bestendige gedragslijnen, afspraken met de accountant en eigen regelgeving spelen een rol bij de onderwerpen van deze nota.

In het vervolg van dit hoofdstuk zullen de belangrijkste regels met betrekking tot deze nota weergegeven worden. Uiteraard heeft dit niet de intentie om volledig te zijn, maar geeft het wel de kaders aan waarbinnen keuzes gemaakt kunnen en moeten worden voor onze gemeente.

3.2 Reserves en voorzieningen

3.2.1 Algemeen

Ieder jaar rijst de vraag of en in hoeverre de bestaande reserves gebruikt kunnen worden voor het financieren van nieuw of bestaand beleid. Omdat alle reserves en voorzieningen, met uitzondering van de algemene reserve(s), vaak een specifiek doel hebben, kunnen deze niet zonder meer voor nieuw beleid worden ingezet.

Een integrale afweging over dit onderwerp heeft voor het laatst in het jaar 2000 plaatsgevonden bij de zogeheten balanssanering.

De invoering vanaf het begrotingsjaar 2004 van het BBV maken, naast interne wensen en ontwikkelingen bij de gemeente, een heroriëntatie met betrekking tot de beschikbare reserves en voorzieningen noodzakelijk.

De huidige uitgangspunten en indeling met betrekking tot reserves voldoen niet meer aan de gewijzigde regelgeving.

3.2.2 Onderscheid tussen reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen worden beiden aan de passiefzijde van de balans gepresenteerd. Echter qua soort vermogen en qua wijze van omgang met zijn reserves en voorzieningen erg verschillend. Het voornaamste onderscheid tussen deze vermogensbestanddelen is in onderstaand sjabloon weergegeven:

Omschrijving	Reserves	Voorziening
Soort vermogen	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
Wijze van besteding	Besteding staat ter vrije keuze van de Raad	Besteding is door de Raad vastgelegd (verplichting)
Wijze van voeding	Door resultaatbestemming	Ten laste van de exploitatie
Wijze van onttrekking	Door resultaatbestemming	Rechtstreeks ten laste van voorziening
Rente	Rente mag worden toegevoegd als resultaatbestemming	Rentetoevoeging verboden

In de artikelen 43 en 44 van het BBV is de onderverdeling naar- en het onderscheid tussen- de reserves en de voorzieningen nader gepreciseerd. Dat onderscheid is van belang omdat reserves eigen vermogen zijn en voorzieningen vreemd vermogen, m.a.w. aan voorzieningen kleeft een verplichting.

3.2.3. Reserves

Het BBV onderscheidt 3 soorten reserves, te weten

- algemene reserve(s)
- bestemmingsreserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht, maar die niet specifiek besteed hoeven te worden (egalisereserves);
- overige bestemmingsreserves (dekkingsreserves).

Naast de algemene reserve kent onze gemeente een algemene reserve bouwgrond-exploitatie; beiden zijn bedoeld als buffer om onvoorziene risico's te kunnen opvangen. Afhankelijk van andere mogelijkheden om onvoorziene omstandigheden op te vangen (zie ook onder weerstandsvermogen) kan worden bepaald hoe hoog deze buffer idealiter zou kunnen zijn.

Een reserve die dient om ongewenste schommelingen in tarieven op te vangen (egalisereserve) heeft van de raad een bepaalde bestemming gekregen en wordt gezien als een bestemmingsreserve. Bij een dergelijke bestemmingsreserve kan de raad niet zonder meer besluiten tot een andere aanwending, omdat dat gevolgen heeft voor de exploitatie.

Nota reserves en voorzieningen, weerstandsvermogen, activering, waardering en afschrijving van activa, en rente van de gemeente Heusden

In het BBV is uitdrukkelijk bepaald dat dit soort in het verleden gevormde "egalisatiefondsen" onder de reserves vallen. Reden hiervoor is het verschil in autorisatieprocedure tussen reserves en voorzieningen: de uitgaven uit reserves worden geautoriseerd in het begrotingsjaar waarin de uitgaven worden gedaan, de uitgaven uit voorzieningen worden feitelijk al geautoriseerd bij het vormen van voorzieningen. Gezien de omvangrijke bedragen en de soms aanzienlijk tijdsperiode waar het bij de bedoelde bestemmingsreserve om kan gaan, is ervoor gekozen deze toch onder de reserves te laten vallen.

De overige bestemmingsreserves hebben een specifiek doel en hierbij ligt de aanwendingsrichting vast. Een dergelijke reserve wordt aangewend om (kapitaal)lasten in de exploitatie te voorkomen of te verminderen (dekkingsreserve). De aanwending van deze overige bestemmingsreserves is vrijblijvender, omdat de raad kan besluiten tot een andere aanwending dan voor het doel waarvoor zij destijds zijn gevormd.

Bestemmingsreserves dienen alleen gevormd te worden indien:
er een objectief nut en noodzaak aanwezig is, en
er sprake is van een heldere formulering met betrekking tot het doel, waardoor geen verwarring kan ontstaan over het gebruik.

3.2.4. Voorzieningen

Voorzieningen worden gedefinieerd (conform boek 2 BW) als passiefposten in de balans die een schatting geven van de voorzienbare lasten in verband met risico's en verplichtingen, waarvan de omvang en/of het tijdstip van optreden per balansdatum min of meer onzeker zijn, en die oorzakelijk samenhangen met de periode voorafgaande aan genoemde datum.

Het gaat om (min of meer onzekere) verplichtingen, verliezen en risico's waarvan de omvang onzeker is, maar die toch redelijk in te schatten zijn.

Ook kunnen voorzieningen betrekking hebben op verplichtingen, samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten, zoals onderhoud. Ter beoordeling van de toereikendheid van deze voorzieningen is het van belang dat een bestedingsplan is samengesteld.

Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden vallen, volgens het BBV, ook onder de voorzieningen, omdat de besteding specifiek is en de raad dit niet kan wijzigen.

Voor jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een vergelijkbaar volume (zoals pensioen- en wachtgeldverplichtingen) mogen geen voorzieningen worden gevormd. De reden is dat de lasten hiervan bij de gemeenten reeds in de begroting en de meerjarenraming zijn opgenomen.

Wel dienen verplichtingen waarvan het bedrag oploopt(bijvoorbeeld als gevolg van herindeling, reorganisatie of personele krimp) als voorziening te worden opgenomen.

3.2.5. Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves en/of voorzieningen

Het in de voorgaande paragraaf genoemde onderscheid tussen reserves en voorzieningen is vooral van belang voor de resultaatbepaling en resultaatbestemming.

In de jaarrekening legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af aan de raad over het beheer. In de jaarrekening komt ook het saldo van de baten en lasten over het verslagjaar tot uitdrukking in het rekeningresultaat.

Het behoort tot de bevoegdheid van de raad om dit resultaat een bestemming te geven of bij een negatief resultaat de dekking te regelen.

Vanaf 1 januari 2004 moet het saldo van de rekening van baten en lasten vóór bestemming apart zichtbaar gemaakt worden (op functie 970).

De voorzieningen moeten worden gevormd en op de benodigde omvang gehouden worden ten laste van de exploitatie, omdat er feitelijk sprake is van een verplichting. Er is dus formeel vooraf geen besluit of goedkeuring van de raad meer nodig. Door de vorming van de voorziening of het op peil houden daarvan via de exploitatie wordt het rekeningresultaat vóór bestemming beïnvloed.

Mutaties in reserves zijn geen baten of lasten. Voor het budgetrecht van de raad is het echter belangrijk dat vorming van, toevoegingen aan en onttrekkingen aan reserves reeds bij de begroting bepaald kunnen worden. Deze voorgenomen mutaties in reserves moeten vanaf 2004 apart zichtbaar gemaakt worden (op functie 980). Dit apart zichtbaar maken moet zowel bij de (gewijzigde)begroting als bij de rekening plaatsvinden.

Vervolgens kan het (verwachte) resultaat na bestemming worden bepaald (op functie 990). Dit resultaat moet bij de jaarrekening afzonderlijk op de balans zichtbaar zijn bij het eigen vermogen (art. 42 BBV).

De hiervoor beschreven procedure geldt ook voor rentetoevoegingen aan reserves. Het direct toevoegen van rente aan reserves is niet meer toegestaan. Deze toevoegingen moeten voortaan eveneens via de resultaatbestemming plaatsvinden (art. 54 BBV).

3.2.6. Overige relevante informatie

Naast de hierboven weergegeven informatie over de nieuwe indeling van de reserves en voorzieningen, heeft de invoering van het duale bestel en het BBV nog enkele andere gevolgen met betrekking tot de reserves en voorzieningen.

Hierna wordt ingegaan op enkele overige aspecten:

In artikel 20 van het BBV is bepaald dat bij de uiteenzetting van de financiële positie in de begroting afzonderlijk aandacht moet worden besteed aan de stand en het verloop van de reserves en de stand en het verloop van de voorzieningen.

In de artikelen 54 en 55 van het BBV wordt voorgeschreven welke gegevens per reserve en per voorziening moeten worden verstrekt bij de jaarrekening. De toelichting op de balans per reserve is aangepast aan het principe: eerst resultaat bepalen en dan pas bestemmen.

Nota reserves en voorzieningen, weerstandsvermogen, activering, waardering en afschrijving van activa, en rente van de gemeente Heusden

Het aanwenden van reserves om deze direct in mindering te brengen op activa -zoals ook in onze gemeente gebruikelijk is- mag vanaf 2004 alleen nog maar bij "activa met een maatschappelijk nut". Dit vloeit voort uit de verplichting dat alle "activa met een economisch nut" voor het bedrag van de investering, d.w.z. bruto, moeten worden geactiveerd.

Voor een toelichting over de soorten activa, het waarden ervan en de mogelijkheden reserves direct daarop in mindering te brengen, wordt verwezen naar hetgeen is opgenomen in onderdeel 3.4. van deze nota.

In artikel 55 BBV zijn bepalingen opgenomen over voorzieningen. Zoals eerder in de nota is gesteld worden voorzieningen gevoed door stortingen ten laste van de exploitatie. De daadwerkelijke uitgaven vinden rechtstreeks op de balans plaats ten laste van de voor die uitgaven gevormde voorziening. Zo op enig moment de voorziening niet meer nodig is of de omvang verminderd kan worden, moet deze geheel of gedeeltelijk vrijvallen ten gunste van de exploitatie.

3.2.7. Stille reserves

In het BBV zijn uitsluitend bepalingen opgenomen ten aanzien van de fysieke reserves en voorzieningen. Naast fysieke reserves en voorzieningen beschikt een gemeente ook over zogeheten stille reserves. Dit zijn privaatrechtelijke (niet-bedrijfsgebonden) eigendommen van een gemeente met een hogere waarde in het economisch verkeer dan de boekwaarde.

Deze stille reserves staan niet op de balans, maar spelen een belangrijke rol bij het beoordelen van de financiële positie van de gemeente. Bij het beoordelen van het (minimale) weerstandsvermogen komen dit soort bezittingen wel in beeld.

3.3 Weerstandsvermogen

3.3.1. Algemeen

Het weerstandsvermogen geeft de mate van robuustheid van de begroting aan. Dit is van belang wanneer er zich een financiële tegenvaller voordoet. Uiteraard is het van belang of een dergelijke tegenvaller incidenteel is of structureel doorwerkt.

Het weerstandsvermogen wordt gedefinieerd als de weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's. Zowel in de begroting als in de rekening is volgens het BBV een afzonderlijke paragraaf weerstandsvermogen van de gemeente verplicht.

3.3.2. Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de (financiële) middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten die onverwacht en substantieel zijn te

dekken. Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt in incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Met incidentele weerstandscapaciteit wordt bedoeld het vermogen om rekeningtekorten, calamiteiten en incidentele tegenvallers op te vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van de taken op het geldende niveau. Voorbeelden zijn de stille reserves en het aanspreken van reserves indien dit geen of beperkte (rente)gevolgen heeft.

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de exploitatie op te kunnen vangen. Een voorbeeld hiervan is de onbenutte belastingcapaciteit.

3.3.3. Risico's

De risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet op een andere wijze zijn te ondervangen. Veel reguliere risico's zijn afgedekt door het afsluiten van verzekeringen of door het vormen en op peil houden van voorzieningen. Risico's die een relatie hebben met het weerstandsvermogen zijn ondernemers- en bedrijfsvoeringsrisico's. Deze risico's hangen vooral samen met grondexploitatie, sociale structuur, samenwerkingsvormen, conjunctuur en open-einde regelingen.

3.3.4. Norm weerstandsvermogen

Wat in een gemeente tot de weerstandscapaciteit wordt gerekend en welke risico's relevant zijn kan niet in zijn algemeenheid worden aangegeven. Dit dienen gemeenten zelf na te gaan en in kaart te brengen. Doordat dit per gemeente verschillend is, is het niet mogelijk een algemene norm te stellen voor een goede verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de risico's. De gemeente moet zelf een beleidslijn vast stellen met betrekking tot het weerstandsvermogen.

3.4 Activering, waardering en afschrijving van activa

3.4.1. Algemeen

Bij de balanssanering in 2000 zijn in een raadsvoorstel richtlijnen opgesteld zoals wanneer er wordt afgeschreven en in welke termijnen. December 2003 is de nieuwe "Financiële verordening gemeente Heusden volgens artikel 212 Gemeentewet" vastgesteld. Samen met deze verordening zijn de in deze nota opgenomen uitgangspunten de leidraad voor het beleid betreffende activering, waardering en afschrijving van activa.

In dit deel zullen vooral de begrippen op dit terrein aan de orde komen, zoals die ook gebruikt worden in de nieuwe voorschriften (het BVV). Vooral het onderscheid tussen "investeringen met een economisch nut" en "investeringen met een maatschappelijk nut" brengt wijzigingen met zich mee.

3.4.2. Activeringsbeleid

Het doel van het activeringsbeleid is het verkrijgen van inzicht in de waarde van de bezittingen. Hierbij staat centraal dat de continuïteit van de bedrijfsvoering wordt gewaarborgd. Voor de vervanging van afgeschreven bezittingen moet ruimte in de begroting zijn. Dit gebeurt door het opnemen van vervangingsinvesteringen in de voorjaarsnota en de (meerjaren-)begroting.

Het nuttigheids criterium is het basisprincipe van het activeringsbeleid. Dat wil zeggen dat alle bestedingen met toekomstig nut over meerdere jaren als investeringen zijn aan te merken en geactiveerd (kunnen) worden. Het activeren van de bestedingen/ investeringen vindt plaats op de balans onder de vaste activa. Naast de vaste activa staan er op de balans ook vlottende activa. Vlottende activa zijn bezittingen, zoals voorraden, vorderingen, liquide middelen e.d.

De vaste activa zijn als volgt onder te verdelen:

- a. immateriële vaste activa;
- b. financiële vaste activa;
- c. materiële vaste activa;

a. Immateriële vaste activa (art. 34 BBV)

Dit zijn uitgaven waar geen tastbare gemeentelijke bezittingen tegenover staan.

Voorbeelden daarvan zijn de kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen, het saldo van agio en disagio, kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief.

De kosten van geldleningen en disagio (dit is het verschil tussen het schuldbedrag en het door de geldgever verstrekte bedrag) kunnen naar keuze worden geactiveerd of ineens ten laste van de exploitatie gebracht worden.

De voorwaarden waaronder kosten van onderzoek en ontwikkeling mogen worden geactiveerd, zijn in art. 60 BBV nader voorgeschreven. Activering mag als de plannen al redelijk omlijnd zijn, de plannen uitvoerbaar zijn en de kosten in te schatten zijn. Hierbij gaat het uiteraard alleen om kosten ter voorbereiding van een investering die voldoet aan de voorwaarden waaronder de gemeente mag activeren.

b. Financiële vaste activa (art. 36 BBV)

Deze activa betreffen beleggingen, van 1 jaar of langer, kapitaalverstrekkingen, verstrekte leningen, langlopende vorderingen en bijdragen aan activa in eigendom bij derden.

Voor de bijdragen aan derden zijn in artikel 61 voorwaarden van activering opgenomen. Activeren vindt alleen plaats als de bijdrage gaat om een investering die bijdraagt aan de publieke taak.

c. Materiële vaste activa (art. 35 BBV)

De materiële vaste activa worden onderverdeeld in "activa met een economisch nut" en "activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut".

Activa met een economisch nut

Dit zijn activa die verhandelbaar zijn en/of kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Activa met een economisch nut moeten worden geactiveerd.

Een uitzondering hierop betreft kunstvoorwerpen van een cultuurhistorische waarde, die niet voor verkoop zijn bedoeld.

Activa met een maatschappelijk nut

Dit zijn activa die geen economisch, maar uitsluitend een maatschappelijk nut hebben.

Voorbeelden van deze activa zijn wegen, bruggen en openbaar groen. Zij dienen duidelijk een maatschappelijk nut, maar genereren geen middelen en er is geen markt voor.

In de toelichting op het BBV is aangegeven dat het de voorkeur verdient om activa met een maatschappelijk nut niet te activeren. Het is uitsluitend toegestaan, omdat gemeenten anders niet in staat zouden zijn bepaalde investeringen in de openbare ruimte te doen.

Voor alle vaste activa geldt (art. 62 BBV) dat ze geactiveerd worden voor het bedrag van de investering. Dit houdt in dat reserves niet in mindering op het actief mogen worden gebracht. (bruto-activeren).

Bijdragen van derden met een directe relatie tot het actief kunnen wel in mindering worden gebracht. Vooral de directe relatie tot het actief is bepalend. Verrekening van een bijdrage met een algemene strekking op een bepaald terrein is al niet toegestaan.

Op de algemene regel dat reserves niet in mindering gebracht mogen worden op de activa is een uitzondering gemaakt voor de activa met een maatschappelijk nut. Op deze activa mag het wel, omdat het de voorkeur heeft dat deze activa niet worden geactiveerd. (netto-activeren).

Ten slotte wordt nog opgemerkt dat als gevolg van de inwerkingtreding van het BTW-Compensatiefonds per 1 januari 2003 de BTW op activa niet meer geactiveerd wordt als deze compensabel is. Dit geldt uiteraard ook indien de BTW aftrekbaar is.

3.4.3. De waardering van de activa (art. 63 BBV)

In het bedrijfsleven kent men (op basis van boek 2 BW) als waarderingsgrondslagen voor de activa de verkrijgings- of vervaardigingsprijs én de actuele waarde.

Voor gemeenten is in het BBV bepaald dat waardering van activa alleen plaatsvindt op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Waardering tegen actuele waarde is niet toegestaan, omdat de vaststelling daarvan subjectief is en de voor het bedrijfsleven belangrijke beoordeling van de solvabiliteit voor gemeenten niet relevant is.

De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten.

De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen ook worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en rentekosten.

De restwaarde mag overigens niet verrekend worden met de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Een verschil tussen de restwaarde en de boekwaarde van het "oude" actief wordt als winst of verlies verantwoord op de exploitatie.

3.4.4. Afschrijvingsbeleid

Afschrijven is te definiëren als de boekhoudkundige weergave van de waardevermindering van een kapitaalgoed wegens technische slijtage en economische veroudering.

Afschrijvingsregels in het BBV:

In artikel 64 BBV wordt de standaardafschrijvingsprocedure weergegeven. De algemene lijn is dat op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte gebruiksduur. Deze afschrijvingen vinden onafhankelijk van het resultaat plaats. Het afschrijven moet ook consequent gebeuren en via een vaste gedragslijn, zowel voor de termijnen als voor de methodiek..

Uitzonderingen op deze algemene regel zijn er gemaakt voor activa met een maatschappelijk nut. Op deze activa kan wel extra worden afgeschreven. Dat op dit soort activa extra afgeschreven mag worden is een logisch vervolg van de eerder genoemde voorkeur om dergelijke activa niet te activeren.

Indien immateriële activa wel geactiveerd worden is de afschrijvingsduur in het BBV bepaald. Bij (dis)agio of kosten van leningen is dit maximaal gelijk aan de looptijd van de lening. Voor de kosten van onderzoek en ontwikkeling geldt een maximale afschrijvingstermijn van vijf jaar.

Het bovenstaande houdt in dat op activa met een economisch nut in principe niet extra wordt afgeschreven. In artikel 65 worden een aantal situaties genoemd dat dit echter wel moet. Dit is bij een duurzame waardevermindering of als het actief eerder buiten gebruik wordt gesteld.

Afschrijvingsregels van de provincie als toezichthouder:

Volgens het beleidskader van de Provincie Noord-Brabant is de algemene regel ten aanzien van de gehanteerde afschrijvingstermijnen dat deze reëel moeten zijn. Alleen voor gebouwen –waaronder schoolgebouwen- is een specifieke afschrijvingsduur bepaald en wel van 40 jaar.

Er zijn twee hoofdmethoden voor de wijze waarop activa worden afgeschreven. De meest voorkomende is de lineaire afschrijving. Jaarlijks wordt een gelijk bedrag afgeschreven van het investeringsbedrag. Door de jaarlijkse vermindering van de boekwaarde wordt de rente lager. Het totaal van rente en afschrijving laat dus een dalende reeks zien.

Bij de annuïteitenmethode vormen de afschrijving met rente over het geïnvesteerde vermogen samen gedurende de gehele levensduur een jaarlijks vast bedrag. Aangezien er in het eerste jaar weinig op de investering wordt afgeschreven, blijft de boekwaarde de eerste jaren hoog.

3.5 Rente en renteresultaat

Rentelasten activa

Aan activa worden rentelasten toegerekend. Samen met de eventuele afschrijvingslast vormt dit de zogenaamde kapitaallasten. Het percentage dat voor de berekening van de rente wordt gehanteerd is de rekenrente. Op grond van de verordening artikel 212 GW wordt dit percentage bij de begroting bepaald.

Renteresultaat

Het verschil tussen de op basis van vastgestelde percentage doorberekende rente enerzijds en de werkelijke (netto) rente anderzijds is het renteresultaat. Dit renteresultaat wordt op de exploitatie verantwoord.

Rentetoevoeging aan reserves en voorzieningen

Ook met betrekking tot rente geldt dat directe toevoegingen of onttrekkingen aan reserves niet meer mogen voorkomen. Rentetoe rekening kan alleen nog "indirect" door de rente via resultaatbestemming aan de reserve(s) toe te voegen.

Aan voorzieningen mag geen rente worden toegevoegd (art. 45 BBV); zij moeten immers naar beste schatting kostendekkend zijn voor de verplichtingen of risico's waarvoor ze zijn ingesteld. Indien voorzieningen tegen een contante waarde zijn opgenomen dienen ze uiteraard wel op het juiste niveau te blijven.

4 Gevolgen voor Heusden

4.1 Algemeen

In hoofdstuk 3 is vrij uitgebreid ingegaan op de wettelijke kaders en op algemene (gedrags)regels met betrekking tot de onderwerpen van deze nota. Binnen deze regels is ruimte om een eigen beleid te voeren. In het onderdeel gevolgen voor Heusden zal enerzijds aangegeven worden wat er aangepast moet worden op basis van de regelgeving en anderzijds zullen er nieuwe en bestaande kaders voor het eigen beleid neergelegd worden. In het vervolg van deze nota zal blijken dat nog niet altijd een definitief standpunt ingenomen kan worden, omdat er nog aan bepaalde voorwaarden voldaan moet worden of omdat de regelgeving nog niet compleet helder is.

In de nota zelf zullen de gevolgen en het nieuwe beleid vooral op hoofdlijnen aan de orde komen. De werkelijke uitvoering zal voornamelijk in de bijlagen worden gepresenteerd. De subparagrafen in dit hoofdstuk corresponderen met de subparagrafen uit hoofdstuk 3 om het afzetten van de mogelijkheden en onmogelijkheden tegen de regelgeving te vergemakkelijken.

4.2 Herschikking reserves en voorzieningen

4.2.1. Algemeen

Op basis van de nieuwe voorschriften zal de huidige indeling van reserves en voorzieningen behoorlijk herzien moeten worden. Dit herzien zal plaatsvinden per balansdatum 1 januari 2004, omdat het BBV van kracht is met ingang van het begrotingsjaar 2004.

De transparantie van de financiële positie van de gemeente wordt bevorderd door het aantal (bestemmings)reserves beperkt te houden en te voorzien van een goede onderbouwing. Het vormen van reserves moet dan ook aan regels gebonden zijn. Om de actualiteit en de noodzaak van het handhaven van reserves te volgen wordt deze nota eens in de vier jaar herzien. Verder wordt bij de begroting en jaarrekening jaarlijks inzicht gegeven in het (verwachte) verloop van de reserves. Ook voor het gebruik van de reserves zijn afspraken nodig. Als onderdeel van de bestuurlijke planning en control is het een voorwaarde dat dit plaatsvindt door een integrale afweging.

Aangezien voorzieningen worden ingesteld voor toekomstige verplichtingen gelden hiervoor andere regels. Voor voorzieningen zullen ook beleidsregels opgesteld moeten worden.

Voor van derden verkregen middelen met een specifiek doel moet met ingang van 1 januari 2004 een voorziening gevormd worden. In de jaarrekening 2003 zijn dit soort verplichtingen nog op de balans opgenomen als "nog te betalen posten".

4.2.2. Onderscheid tussen reserves en voorzieningen

Aan de hand van de staat van reserves en voorzieningen per 31-12-2003, zoals die is opgenomen in de jaarrekening 2003 zal gekeken worden of er sprake is van een reserve of van een voorziening. Overigens zal in een aantal gevallen ook blijken dat de reserve of voorziening opgeheven kan worden, omdat niet voldaan wordt aan de regelgeving of aan de uitgangspunten van deze notitie.

Een aantal reserves en/ of voorzieningen uit de huidige staat zijn mengvormen tussen reserves en voorzieningen. Ook is er een aantal reserves en voorzieningen die qua aard het karakter hebben van een voorziening, maar (nog) niet voldoen aan de criteria voor een voorziening. Indien het wenselijk is dat er in een dergelijke situatie een voorziening moet zijn zal, tot het moment dat aan de criteria voor een voorziening wordt voldaan, er sprake zijn van een reserve.

In bijlage 2 worden alle bestaande en nieuwe reserves en voorzieningen nader belicht.

4.2.3. Reserves

Hoofdpijnen voor de 3 soorten reserves:

a. Algemene reserves

De gemeente Heusden heeft twee algemene reserves. Naast de algemene reserve kent onze gemeente een algemene reserve bouwgrondexploitatie. De minimale hoogte van de algemene reserve wordt bepaald bij het weerstandsvermogen (zie 4.3). Dit minimale bedrag wordt afgezonderd binnen de algemene reserve. Het eventuele meerdere in de algemene reserve is afgezien van rente-effecten vrij besteedbaar.

Voor grondexploitatie is er naast een algemene reserve ook nog sprake van voorzieningen. Indien bij een exploitatie een negatief resultaat verwacht wordt moet er ter hoogte van dit resultaat een voorziening gevormd worden. Aangezien de algemene reserve grondexploitatie dit soort verliezen dus niet hoeft af te dekken zal hier alleen een beroep op gedaan worden voor risico's die niet in de bestaande exploitaties verwerkt zijn. Deze risico's kunnen vanuit een economische tegenslag, langere uitgiftetermijnen, schadeclaims en dergelijke zijn.

In het verleden zijn er vele aparte reserves gevormd op het terrein van grondexploitatie. Door een algemene reserve grondexploitatie met voldoende omvang en door de invoering van het BTW-compensatiefonds zijn dit soort aparte reserves niet meer nodig. De stortingen in dit soort reserves werden ook meegenomen bij de exploitatieopzetten. Aangezien het begrip "kostende prijs" bij grond al lang verlaten is, maar er tegenwoordig sprake is van een (bijgestelde) marktprijs hoeven ze ook niet meer als aparte kostencomponent meegenomen te worden bij het opstellen van exploitatieopzetten. Uiteraard moet er wel voor gezorgd worden dat er fictief een buffer ingebouwd wordt bij de exploitatieopzetten voor het afdekken van risico's en dat er in bepaalde mate winst wordt gemaakt voor het realiseren van voorzieningen en het afdekken van verliezen. De minimale omvang van de algemene reserve grondexploitatie moet gezien worden in relatie met het minimale weerstandsvermogen. Een norm is niet te geven. Gezien de omvang van de lopende exploitaties wordt het minimale vermogen gesteld op € 2.000.000,--. De batige saldi van afgesloten complexen worden in de reserve gestort. Om te voorkomen dat dit automatisch en oneindig plaatsvindt wordt het maximum bepaald op € 4.000.000,--. Het meerdere wordt als algemene regel gestort in de gewone algemene reserve, tenzij bij de winstneming anders wordt bepaald.

b. Egalisatiereserves

Egalisatiereserves dienen naast het voorkomen van ongewenste schommelingen in tarieven om lasten binnen de begroting af te dekken. In onze gemeente betreft het de reserves met betrekking tot de riolering en de afvalstoffenheffing.

Ten aanzien van de reserve riolering wordt opgemerkt dat op het terrein van riolering gekozen is voor het volstaan met een egalisatiereserve. Indien het bij de vaststelling van

het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) blijkt dat splitsen van de reserve wenselijk is kan dit door de raad besloten worden.

c. Bestemmingsreserves

Onze gemeente heeft op dit moment vrij veel reserves met een specifiek doel. Zoals eerder is opgenomen in de nota is het via het BBV gewenst om alleen nog bestemmingsreserves te vormen voor activa met een maatschappelijk nut. Daarom mogen deze activa ook netto verantwoord worden. Activa met een economisch nut moeten bruto-verantwoord worden. Dit houdt in dat als er voor dit soort activa een reserve gevormd wordt de volledige (bruto) jaarlast van de investering zichtbaar moet zijn. Het reduceren van deze jaarlast via een reserve moet apart inzichtelijk gemaakt worden. De betreffende reserve moet dan enerzijds rente toegevoegd krijgen via resultaatbestemming en anderzijds vrijvallen ook via resultaatbestemming. Kortom het gebruik maken van reserves voor de (gedeeltelijke) dekking van de kapitaallasten van activa met een economisch nut is administratief omslachtig en bevordert de transparantie niet. Het is echter niet uitgesloten. Gezien het vorenstaande lijkt het logischer om de jaarlast te verminderen via reserves voor een investering met een maatschappelijk nut. Indien hiervan uitgegaan wordt en gekeken wordt naar de richtlijnen voor het instellen van reserves kunnen er veel van de bestaande reserves vervallen.

Richtlijnen voor het instellen van/ toevoegen aan/ inzetten van/ opheffen van reserves

Het instellen en opheffen van reserves is een raadsbevoegdheid. Gezien het belang van de reserves is het een voorwaarde dat dit gebeurt via een integrale afweging tijdens de begrotingsbehandeling. Ook het toevoegen aan en het inzetten van reserves dient dan plaats te vinden.

Gezien het vorenstaande kunnen de volgende regels en uitgangspunten gehanteerd worden ten aanzien van reserves:

- er mogen naast de algemene reserve en de algemene reserve grondexploitatie geen andere algemene reserves gevormd worden
- reserves voor activa moeten nieuwe investeringen betreffen
- reserves betreffen in principe activa met een maatschappelijk nut
- aan reserves moet een onderbouwing ten grondslag liggen
- bestemmingsreserves worden alleen ingezet voor het doel waarvoor ze zijn ingesteld
- het vrij besteedbare gedeelte van algemene reserves kan vrij ingezet worden
- de actualiteit van reserves wordt jaarlijks bij de begroting beoordeeld
- bij opheffen van een reserve wordt het saldo overgeheveld naar de algemene reserve
- het instellen van, toevoegen aan, inzetten van en opheffen van reserves gebeurt door de raad via een integrale afweging bij de begrotingsbehandeling

Overgangsregel voor activa met een economisch nut

Op activa met een economisch nut, waartoe vóór de samenstelling van deze nota beslag is gelegd op bestemmingsreserves, wordt ook bij activering na 1 januari 2004 de netto-methode toegepast. Dat wil zeggen dat steeds indien nodig afschrijving ineens plaats zal vinden.

Het beslag op de betreffende bestemmingsreserves zal overgebracht worden naar een nieuw te vormen reserve "Reserve afwikkeling investeringen voor nota reserves 2004". Eventuele verschillen bij de daadwerkelijke afwikkeling worden uiteindelijk ten laste of ten gunste van de "algemene reserve" gebracht.

4.2.4. Voorzieningen

Hoofdlijnen voor de 2 soorten voorzieningen:

a. Voorzieningen derden

Daar waar gelden van derden ontvangen zijn met een specifiek doel is er een sterk verplichtend karakter. Indien er sprake is van een dergelijk verplichtend karakter moet een voorziening gevormd worden.

Dit betreft vooral uitkeringen van andere overheden (rijk en/ of provincie) waar eventueel een terugbetalingsverplichting voor geldt. Maar ook bij het interregionaal project toerisme, de erfenis Weimar en de verkregen gelden voor het herstel van kerkgebouwen in de voormalige gemeente Heusden is er sprake van een sterk verplichtend karakter en dus van een voorziening..

b. Voorzieningen overig

Voorzieningen moeten worden gevormd voor toekomstige verliezen en verplichtingen, die redelijk in te schatten zijn. Een voorbeeld hiervan is de eerder genoemde voorziening voor grondexploitaties met een verwacht verlies.

Ook kunnen voorzieningen gevormd worden om jaarlijks fluctuerende kosten (zoals onderhoud) gelijkmatig te laten verlopen in de begroting. Te denken valt dan aan de onderhoudsvoorziening gebouwen. Voor een dergelijke voorziening moet een bestedingsplan beschikbaar zijn.

Richtlijnen voor het instellen van/ toevoegen aan/ inzetten van/ opheffen van voorzieningen

Ook het instellen van, toevoegen aan en opheffen van voorzieningen is een raadsbevoegdheid. Bij voorzieningen kan dit gezien hun aard het gehele jaar door. Een integrale afweging speelt bij voorzieningen geen overwegende rol. Uiteraard hangt het al

dan niet bestaan van voorzieningen wel samen met de bepaling van het weerstandsvermogen en een rol bij de begrotingsbehandeling.

Gezien het vorenstaande kunnen de volgende regels en uitgangspunten gehanteerd worden ten aanzien van voorzieningen:

- voorzieningen derden worden ingesteld, zodra er toekomstige verplichtingen ontstaan vanuit van derden ontvangen middelen
- voorzieningen voor een te verwachten verlies en dergelijke moeten worden ingesteld, zodra een redelijke inschatting van de benodigde voorziening te maken is
- voorzieningen voor het gelijkmatig laten verlopen van fluctuerende jaarlijkse kosten worden ingesteld, zodra de toekomstige verplichtingen blijken uit een plan
- aan voorzieningen wordt ten laste van de exploitatie (extra) toegevoegd, zodra dit nodig is vanuit de toekomstige verplichtingen
- het inzetten van een voorziening vloeit automatisch voort uit de verplichting waarvoor de voorziening is gevormd
- de actualiteit van voorzieningen wordt bij de begroting en bij de rekening beoordeeld
- voorzieningen worden opgeheven, zodra er geen toekomstige verplichtingen meer zijn
- bij het opheffen van een voorziening valt het saldo vrij ten gunste van de exploitatie

Aangezien voorzieningen voor het gelijkmatig laten verlopen van fluctuerende jaarlijkse kosten pas gevormd worden als er een plan is waaruit de toekomstige verplichtingen blijken kan er voor het onderhoud van een aantal kapitaalgoederen nog geen voorziening gevormd worden. Op een aantal terreinen dienen de plannen nog geactualiseerd of opgesteld te worden. Bij het opstellen van de (beleids)plannen zal dan ook aangegeven worden hoe de omvang van en de dotatie in de voorziening geregeld gaan worden. Zolang niet aan de voorwaarden voor het vormen van een voorziening wordt voldaan, zal er sprake zijn van een bestemmingsreserve voor dit soort kapitaalgoederen en zullen de mutaties via resultaatbestemming (functie 980) moeten verlopen.

4.3 Bepalen minimaal weerstandsvermogen

4.3.1. Algemeen

Zoals in hoofdstuk 3.3. al is opgemerkt is het niet mogelijk een algemene norm te stellen voor een goede verhouding tussen de weerstandscapaciteit en de risico's. Wij moeten zelf een beleidslijn vaststellen met betrekking tot het weerstandsvermogen. In de volgende paragrafen gaan wij hier op in.

In ieder geval is de conclusie gerechtvaardigd dat door het bezit van de cultuurgronden, de hoogte van de algemene reserve en door de aanwezige belastingcapaciteit de weerstandscapaciteit van onze gemeente, zowel in relatie tot incidentele risico's als in relatie tot structurele risico's, geen zorgen baart.

4.3.2. Weerstandscapaciteit

Incidentele weerstandscapaciteit

De belangrijkste stille reserve van onze gemeente zit in de cultuurgronden. Uitgaande van de huidige verpachtingen (voor het overgrote deel van de gronden moet gerekend worden met de waarde in verpachte staat), voornemens (Giersbergen/de Margriet, omvorming plantsoenen, beschikbaar te houden voor compensatiedoeleinden) en boekwaarde (met name van de cultuurgronden die zijn overgedragen door de gemeente Haaren), is de stille reserve te becijferen op een bedrag van circa € 10 miljoen (verpacht).

De cultuurgronden maken onmiskenbaar deel uit van de incidentele weerstandscapaciteit, maar het is, voorzover er sprake is van verpachte gronden en zolang er andere mogelijkheden zijn, financieel minder aantrekkelijk deze capaciteit (in verpachte staat) te verzilveren.

Wij opteren er daarom voor om een deel van de algemene reserve specifiek aan te wijzen voor de opvang van incidentele risico's, waardoor dit deel als risicoreserve fungeert. Deze aanwijzing houdt in dat:

- de algemene reserve tot minimaal dat deel in stand moet blijven;
- na onverhoopte beschikkingen over deze risicoreserve incidentele baten primair aangewend worden om dit deel van de algemene reserve weer op het minimale peil terug te brengen. Het gaat dan niet alleen om het bedrag waarover is beschikt maar ook over het rente-effect dat daardoor ontstaat.

Een dergelijke handelwijze sluit ook aan bij het beleid van de provincie Noord-Brabant die een minimum hanteert voor de noodzakelijke hoogte van de algemene reserve als buffer voor rekeningtekorten en als algemeen weerstandsvermogen.

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit wordt gevormd door de onbenutte belastingcapaciteit. De onbenutte belastingcapaciteit is het verschil tussen de door het rijk vastgestelde norm voor de gemeentelijke belastingheffing en de feitelijke belastingheffing door de gemeente. Voor onze gemeente bedraagt de aldus berekende onbenutte belastingcapaciteit € 3,4 miljoen. Omdat alle andere heffingen kostendekkend zijn, betreft het bedrag van € 3,4 miljoen de capaciteit binnen de onroerende zaakbelastingen.

4.3.3. Risico's

In paragraaf 3.3.3. is de aard van de risico's waarom het gaat beschreven. De concrete risico's voor onze gemeente zijn geïnterpreteerd in de paragraaf betreffende het weerstandsvermogen, die onderdeel uitmaakt van de begroting en van de jaarrekening.

4.3.4. Norm weerstandsvermogen

Zoals reeds gezegd heeft de provincie Noord-Brabant een norm vastgesteld voor de minimale hoogte van de algemene reserve als buffer voor rekeningtekorten en als algemene weerstandscapaciteit voor incidentele risico's. Voor onze gemeente bedraagt de op basis van deze norm berekende minimale hoogte van de algemene reserve thans circa € 3 miljoen. Rekening houdend met de risicoparagraaf, onze financiële positie en om te voorkomen dat telkenjare bijstelling moet plaatsvinden, stellen wij voor het deel van de algemene reserve dat fungeert als risicoreserve vast te stellen op € 10 miljoen.

Naast de buffer voor het minimale weerstandsvermogen fungeert de algemene reserve ook als buffer in relatie tot de gedeeltelijke inzet van de behoedzaamheidsreserve uit de algemene uitkering van het gemeentefonds. Voor de structurele inzet van de behoedzaamheidsreserve vereist de provincie een risicoafdekking van 2 keer het structureel ingezette bedrag. Op dit moment (medio 2004) is dat afgerond € 363.000,--. Uitgaand van dit bedrag en rekening houdend met enige marge in de mogelijkheden voor het structureel ramen van de behoedzaamheidsreserve, wordt het deel van de algemene reserve dat fungeert als buffer voor de behoedzaamheidsreserve vastgesteld op € 500.000,--.

Wat betreft de weerstandscapaciteit voor structurele risico's is naar onze mening de onbenutte belastingcapaciteit ruimschoots voldoende in relatie tot de risico's. Er behoeven daarom geen bijzondere maatregelen getroffen te worden.

4.4 Wijzigingen op het gebied van activa

4.4.1. Algemeen

Op het gebied van de activa gaat het er vooral om om aan de regelgeving te gaan voldoen. De indeling van de activa is op grond van het BBV veranderd. De balans per 1 januari 2004 zal hierop aangepast worden.

Nota reserves en voorzieningen, weerstandsvermogen, activering, waardering en afschrijving van activa, en rente van de gemeente Heusden

Extra aandacht zal besteed worden aan het afschrijvingsbeleid. Bij de in december 2003 vastgestelde verordening art. 212 GW zijn voorlopig de bestaande afschrijvingstermijnen gehandhaafd. In een bijlage bij deze nota zijn de nieuwe afschrijvingstermijnen opgenomen.

4.4.2. Activeringsbeleid

Investerings beneden de € 10.000,--

Uit praktische overwegingen (beperking administratieve handelingen) is in de nieuwe verordening ex art. 212 GW besloten om investeringen (met uitzondering van gronden) beneden de € 10.000, -- niet meer te activeren, maar direct ten laste van de exploitatie te brengen.

Immateriële vaste activa

Zowel bij de balanssanering 2000 als in de nieuwe verordening ex art. 212 GW zijn geen afschrijvingstermijnen bepaald voor (dis)agio en kosten wegens het afsluiten van geldleningen. Overigens waren per 1 januari 2004 in onze gemeente geen bedragen terzake geactiveerd. Dergelijke kosten worden rechtstreeks op de exploitatie verantwoord. Deze lijn zal ook in de toekomst gelden.

Op de balans komen op dit moment diverse activa in verband met kosten van onderzoek en ontwikkeling voor. Deze activa hebben verschillende afschrijvingstermijnen. In de toekomst zullen deze, als algemene lijn, direct ten laste van de exploitatie gebracht worden. Alleen bij specifiek raadsbesluit kan van deze algemene lijn afgeweken worden.

Financiële vaste activa

Voor financiële vaste activa wordt geactiveerd conform de voorschriften.

Materiële vaste activa

Bij materiële vaste activa worden (eventuele) bijdragen van derden in mindering gebracht op de investering.

Activa met een economisch nut worden vanaf 1 januari 2004, verminderd met van derden ontvangen bijdragen, geactiveerd (bruto-activering).

Op activa met een maatschappelijk nut kunnen ook bijdragen uit reserves in mindering gebracht worden. (netto-activeren). Overigens loopt dit aanwenden van de reserves wel via de exploitatie. De vermindering van de investering wordt gezien als afschrijving ineens. Ter dekking van deze afschrijving vindt aanwending van de reserve plaats via functie 980. Op deze wijze blijven alle mutaties op reserves zichtbaar op deze functie.

De praktijk tot 1 januari 2004 was dat alle investeringen netto werden geactiveerd. Per 1 januari 2004 zijn er nog lopende investeringen met een economisch nut waarover vóór 31 december 2003 besluitvorming heeft plaatsgevonden en waarbij de raad reserves heeft geormerkt als dekkingsmiddel. In die gevallen ontstaat de situatie dat het gedeelte dat uitgegeven wordt ná 1 januari 2004 bruto geactiveerd zou moeten worden, terwijl het voor 1 januari 2004 reeds uitgegeven investeringsdeel netto geactiveerd is. Het BBV biedt over deze problematiek geen duidelijkheid. Om die reden moet hierover eigen beleid worden geformuleerd. Bij de reserves is daarom al een overgangsregel geformuleerd. Voor dit soort activa wordt ook na 1 januari 2004 de netto-methode toegepast.

Indien activa volledig zijn gedekt uit reserves of zijn afgeschreven en dus geen boekwaarde meer hebben worden ze in het daaropvolgende jaar uit de staat van vaste activa verwijderd. Het bezit blijkt dan niet meer uit de balans. Op deze wijze ontstaan de in deze nota genoemde stille reserves. In dit verband wordt opgemerkt dat in artikel 15 van de nieuwe verordening ex artikel 212 GW is opgenomen dat het college van Heusden moet zorgen voor een actuele en volledige registratie van bezittingen. In de registratie worden ook niet geactiveerde kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde en andere niet uit de balans blijvende bezittingen opgenomen.

4.4.3. De waardering van de activa

Onze gemeente hanteert vanaf 1 januari 2004, conform artikel 63 BBV, als waarderingsgrondslag voor activa de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.

In Heusden worden alleen de uren die functionele afdelingen aan de vervaardiging van het actief besteden toegerekend. Het activeren van rente tijdens de vervaardiging vindt niet plaats. Deze lijn zal ook na 1 januari 2004 gehanteerd worden.

Ook voor deelnemingen wordt de verkrijgingsprijs gehanteerd. Als voorbeelden van deelnemingen bij onze gemeente kunnen de aandelen in de NV Bank Nederlandse Gemeenten en NV Intergas worden vermeld.

De intrinsieke waarde van deze beleggingen is niet van belang, omdat verkoop meestal niet aan de orde is. Is verkoop wel aan de orde dan zal de actuele waarde in de toelichting op de balans worden vermeld. Die waarde kan namelijk met het oog op de vermogenspositie relevant zijn.

4.4.4. Afschrijvingsbeleid

Algemeen

Aanvang afschrijven

In onze gemeente wordt volgens een bestendige gedragslijn de afschrijving berekend vanaf 1 januari van het jaar volgend op het jaar dat de investering in gebruik wordt

genomen. Afschrijving en rente (zie 4.5) vormen samen de kapitaallasten die ten laste komen van de programma's/producten/functies van de begroting en jaarrekening.

Kleine investeringen

Investeringsbedragen beneden de € 10.000,-- worden, met uitzondering van gronden, niet meer geactiveerd. Tot en met 2003 zijn er wel investeringen beneden dit bedrag geactiveerd. Dergelijke nog in de staat van activa voorkomende investeringen, zullen per balansdatum 1 januari 2004 ineens worden afgeschreven ten laste van de algemene reserve. De resterende boekwaarde bedraagt per deze datum ongeveer € 214.000,-- (zie bijlage 6). Hierdoor vervallen de kapitaallasten van deze kleine investeringen. Na aftrek van de negatieve rente-effecten vanwege de aanwending van de reserve betekent dit in 2004 per saldo een voordelig budgettair effect van ongeveer € 7.000,--.

Afschrijvingstermijnen

Onze gemeente heeft in artikel 10 van de verordening ex artikel 212 GW de afschrijvingstermijnen vastgesteld door verwijzing naar een bijlage. De in deze bijlage opgenomen termijnen zijn in 2000 bij de balanssanering bepaald. In bijlage 5 bij deze nota zijn de nieuwe afschrijvingstermijnen opgenomen. Deze bijlage dient ter vervanging van de bijlage bij de verordening ex artikel 212 GW. Overigens zullen deze nieuwe afschrijvingstermijnen alleen gelden voor nieuwe investeringen. Bestaande activa houden de huidige afschrijvingstermijnen, zoals die nu in de staat van activa zijn opgenomen.

Afschrijvingswijze

De gehanteerde afschrijvingswijze in onze gemeente is in het algemeen lineair. In onze gemeente vindt annuïtaire afschrijving ten aanzien van een aantal (soorten) investeringen plaats. Dit betreft voornamelijk investeringen waar een opbrengst tegenover staat. De berekening van de opbrengst is gebaseerd op deze annuïtaire afschrijving (bijvoorbeeld riolering). In de bij de afschrijvingstermijnen al genoemde bijlage 5 wordt ook de afschrijvingswijze vermeld. Er is geen aanleiding om vanuit de voorschriften of om andere redenen de huidige afschrijvingswijzen aan te passen.

Afschrijven immateriële activa

Zoals onder 4.4.2. al is weergegeven worden kosten van geldleningen en (dis)agio niet geactiveerd.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling kunnen in onze gemeente tot op heden wel geactiveerd worden. De thans gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn overigens variabel. Op grond van artikel 64 BBV is de maximale afschrijvingsduur 5 jaar. Toepassing van een afschrijvingstermijn van 5 jaar op de aanwezige immateriële vaste activa vanaf de investeringsdatum resulteert per balansdatum 1 januari 2004 in extra afschrijvingen. Deze extra afschrijvingen komen ten laste van de algemene reserve. De mutatie zal plaatsvinden per balansdatum 31-12-2003/ 01-01-2004.

Nader bezien dient nog te worden of er bestaande immateriële vaste activa zijn, die volgens het BBV niet geactiveerd zouden mogen zijn of sneller afgeschreven moeten worden. Indien aanwezig worden deze activa ineens of extra afgeschreven per 1 januari 2004 ten laste van de algemene reserve.

Afschrijven materiele activa

Gronden

Bij afschrijven gaat het om een boekhoudkundige weergave van een waardevermindering van een kapitaalgoed. Deze waardevermindering betreft technische slijtage en veroudering. Aangezien dit bij grond geen rol speelt mag er op grond niet afgeschreven worden. Tot en met 2003 heeft op een aantal gronden wel afschrijving plaatsgevonden. Dit zal per 1 januari 2004 worden gestopt. De per 1 januari 2004 geactiveerde boekwaarde zal in het vervolg gehanteerd worden. Het niet meer afschrijven op grond levert een geringe besparing op in de eerste jaren. De rentelasten blijven echter wel eeuwigdurend op de exploitatie drukken.

Restwaarden

Op grond van het voorzichtigheidsprincipe gaat onze gemeente er steeds vanuit dat de restwaarde nihil is. Indien bij vervanging er een verschil is tussen de restwaarde en de boekwaarde komt dit ten laste of ten gunste van de exploitatie.

Extra afschrijven

Zoals eerder al vermeld mag op activa met een maatschappelijk nut, al dan niet via een reserve, extra worden afgeschreven. Hier is wel een raadsbesluit voor nodig.

Op activa met een economisch nut mag in principe niet extra worden afgeschreven. Het moet echter wel bij duurzame waardevermindering of buiten gebruik stelling. Bij buiten gebruik stellen of teniet gaan van het activum (zonder opbrengst) wordt het verlies ten laste van de exploitatie gebracht. Bij verkoop wordt het resultaat van de extra afschrijving ten opzichte opbrengst ook verantwoord op de exploitatie. De verantwoording vindt plaats op het product/programma/functie waar ook de kapitaallasten van dat actief werden verantwoord.

4.5 Intern rentebeleid

Rentelasten activa

De wijze waarop aan activa rente wordt toegerekend is in principe vrij. In Heusden wordt aan de activa en aan de boekwaarde van de grondexploitaties rente toegerekend via een rekenrente. Deze rekenrente is een intern afgesproken rentepercentage dat bij de begroting wordt bepaald. Om ongewenste schommelingen in de lasten van de activa en dus in eventueel daarmee samenhangende tarieven te voorkomen wordt dit

Nota reserves en voorzieningen, weerstandsvermogen, activering, waardering en afschrijving van activa, en rente van de gemeente Heusden

rentepercentage alleen bij forse afwijking ten opzichte van het rentepercentage voor langlopende geldleningen gewijzigd.

Bij de begroting wordt ook een rentepercentage geraamd dat naar verwachting zal gelden voor op te nemen lang geld. Aanpassing van het percentage van de rekenrente zal alleen plaatsvinden als het verschil met het geraamde rentepercentage lang geld groter is dan 2 %.

De rente over de activa wordt berekend over de boekwaarde van de investeringen per 1 januari van het lopende jaar, ongeacht of het activum in gebruik is genomen c.q. het krediet voor die investering nog niet in zijn geheel is besteed.

Renteresultaat

Het renteresultaat is het verschil tussen de toegerekende rente en de werkelijke rente. In Heusden is sprake van een fors positief renteresultaat, omdat we weinig geldleningen hebben afgesloten. Uiteraard is dit het gevolg van onze sterke reservepositie. Het renteresultaat is in de begroting 2004 al in de exploitatie tot uitdrukking gebracht op product 913.2 "Beleggingen" conform de nieuwe voorschriften.

Rentetoevoeging aan reserves

Rentetoevoeging aan reserves vindt nagenoeg niet plaats in onze gemeente. In 2003 werd rente toegerekend aan de reserves Grondexploitatie Centrumplan Drunen, Onderhoud riolering en Instandhouden gemeentehuis. In de bijlage bij deze nota wordt, als gevolg van de ombuigingsoperatie, voorgesteld om de reserve Instandhouden gemeentehuis op te heffen per 1 januari 2004. De rentetoevoeging aan de reserves loopt vanaf 2004 via product 980 "Mutaties die verband houden met functie 0 t/m 9. In onze begroting 2004 is de bespaarde rente, conform het BBV als resultaatbestemming, al op dit product verantwoord. Als gevolg van het vervallen van de reserve Instandhouden gemeentehuis zal ook deze raming in 2004 aangepast worden.

5 Slot

Veel van de wijzigingen als gevolg van deze nota gaan al in met terugwerkende kracht tot 1 januari 2004, omdat toen de nieuwe voorschriften van kracht werden. Per de balansdatum 31-12-2003/ 01-01-2004 zal er dan ook een balanswijziging worden doorgevoerd. Ook de begroting 2004 zal op een aantal plaatsen aangepast worden. De grootste aanpassingen komen echter voort uit een aantal keuzes met betrekking tot reserves vanuit de ombuigingsoperatie. De directe financiële gevolgen van deze nota op zich zijn echter beperkt.

De nieuwe voorschriften zijn per 1 januari 2004 ingegaan, maar helaas is in de praktijk al gebleken dat een aantal onderwerpen nog niet volledig is uitgekristalliseerd. Samen met voortschrijdend inzicht, nieuwe wensen enz. zal dit in de toekomst leiden tot een aantal aanpassingen.

Wij zijn er echter van overtuigd dat als gevolg van deze nota er meer transparantie ten aanzien van reserves en de andere onderwerpen uit de nota komt.

Bijlage 1

Overzicht van de relevante wetsartikelen uit het BBV ten aanzien van reserves en voorzieningen en de waardering en afschrijving van activa.

Artikel 20

1. De uiteenzetting van de financiële positie bevat een raming voor het begrotingsjaar van de financiële gevolgen van het bestaande en het nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen.
2. Afzonderlijke aandacht wordt ten minste besteed aan:
 - a. de jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume;
 - b. de investeringen; onderscheiden in investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut;
 - c. de financiering;
 - d. de stand en het verloop van de reserves;
 - e. de stand en het verloop van de voorzieningen.

Artikel 43

1. In de balans worden de reserves onderscheiden naar:
 - a. de algemene reserve;
 - b. bestemmingsreserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht wegens door de provincie onderscheidenlijk gemeente geleverde prestaties;
 - c. overige bestemmingsreserves.
2. Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan provinciale staten respectievelijk de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Artikel 44

1. Voorzieningen worden gevormd wegens:
 - a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
 - b. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
 - c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
 - d. Tot de voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.
2. Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Artikel 51

In de toelichting op de balans wordt aangegeven volgens welke methoden de afschrijvingen worden berekend. Ook wordt aangegeven welke investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd, welke afschrijvingstermijn hiervoor wordt voorzien en welke reserves naar verwachting beschikbaar zullen zijn.

Artikel 52

1. In de toelichting op de balans worden onder de materiële vaste activa afzonderlijk opgenomen:
 - a. gronden en terreinen;
 - b. woonruimten;
 - c. bedrijfsgebouwen;
 - d. grond-, weg-, en waterbouwkundige werken;
 - e. vervoermiddelen;
 - f. machines, apparaten en installaties;
 - g. overige materiële vaste activa.
2. In de toelichting op de balans wordt het verloop van de vaste activa, als bedoeld in het eerste lid, gedurende het begrotingsjaar, in een sluitend overzicht weergegeven. Daaruit blijken voor zover van toepassing:
 - a. de boekwaarde aan het begin van het begrotingsjaar;
 - b. de investeringen of desinvesteringen;
 - c. de afschrijvingen;
 - d. bijdragen van derden direct gerelateerd aan een actief;
 - e. afwaardering wegens duurzame waardeverminderingen;
 - f. de boekwaarde aan het eind van het begrotingsjaar.

Artikel 54

1. In de toelichting op de balans wordt de aard en de reden van elke reserve en de toevoegingen en onttrekkingen daaraan toegelicht.
2. Per reserve wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:
 - a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;
 - b. de toevoegingen en onttrekkingen via de resultaatbestemming bij de programmarekening;
 - c. de toevoegingen en onttrekkingen uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaande boekjaar;
 - d. de verminderingen in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd;
 - e. het saldo aan het einde van het begrotingsjaar.

Artikel 55

1. In de toelichting op de balans worden de aard en reden van elke voorziening en de wijzigingen daarin toegelicht.
2. Per voorziening wordt het verloop gedurende het jaar in een overzicht weergegeven. Daaruit blijken:
 - a. het saldo aan het begin van het begrotingsjaar;
 - b. de toevoegingen;
 - c. ten gunste van de rekening van baten en lasten vrijgevallen bedragen;
 - d. de aanwendungen;
 - e. saldo aan het einde van het begrotingsjaar.

Artikel 59

1. Alle investeringen met een economisch nut worden geactiveerd.
2. Investerings hebben een economisch nut indien ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.
3. In afwijking van het eerste lid worden kunstvoorwerpen met een cultuur-historische waarde niet geactiveerd.
4. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen worden geactiveerd.

Artikel 60

Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief kunnen worden geactiveerd indien:

- a. het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen;
- b. de technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien vaststaat;
- c. het actief in de toekomst economisch of maatschappelijk nut zal genereren en;
- d. de uitgaven die aan het actief zijn toe te rekenen betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

Artikel 61

Bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen worden geactiveerd, indien:

- a. er sprake is van een investering door een derde;
- b. de investering bijdraagt aan de publieke taak;
- c. de derde zich heeft verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals is overeengekomen en;
- d. de bijdrage kan worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de provincie onderscheidenlijk gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Artikel 62

1. Alle investeringen worden voor het bedrag van de investering geactiveerd.
2. In afwijking van het eerste lid mogen bijdragen van derden die in directe relatie staan met een actief op de waardering daarvan in mindering worden gebracht.
3. In afwijking van het eerste lid mogen reserves in mindering worden gebracht op investeringen, als bedoeld in artikel 59, het vierde lid.

Artikel 63

1. Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
2. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten.
3. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend; in dat geval vermeld de toelichting dat deze rente is geactiveerd.
4. Voor in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde.
5. Van activa waarvan de bestemming verandert, wordt de actuele waarde van de nieuwe bestemming in de toelichting op de balans opgenomen.
6. In afwijkingen van het eerste lid is waardering tegen actuele waarde toegestaan voor de activa van de Nazorgfondsen bedoeld in art. 15.47 van de Wet milieubeheer.

7. Passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, met uitzondering van voorzieningen die tegen contante waarde zijn gewaardeerd.
8. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de nominale waarde van de leningen en vorderingen verrekend.

Artikel 64

1. De afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.
2. Slechts om gegronde redenen mogen de afschrijvingen geschieden op andere grondslagen dan die welke in het voorafgaande begrotingsjaar zijn toegepast. De reden van de waardering wordt in de toelichting op de balans uiteengezet. Tevens wordt inzicht gegeven in haar betekenis voor de financiële positie en voor de baten en de lasten aan de hand van aangepaste cijfers voor het begrotingsjaar of voor het voorafgaande begrotingsjaar.
3. Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur.
4. In afwijking van het eerste en het derde lid kan er op de activa, bedoeld in artikel 59, vierde lid, extra worden afgeschreven.
5. In afwijking van het derde lid is de afschrijvingsduur voor de immateriële vaste activa, bedoeld in artikel 34 onder a, maximaal gelijk aan de looptijd van de lening.
6. In afwijking van het derde lid is de afschrijvingsduur voor de immateriële vaste activa, bedoeld in artikel 34 onder b, ten hoogste vijf jaar.

Artikel 65

1. Naar verwachting duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat in het boekjaar in aanmerking genomen.
2. Voorraden en deelnemingen worden tegen de marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs.
3. Een actief dat buiten gebruik wordt gesteld wordt afgewaardeerd op het moment van buitengebruikstelling, indien de restwaarde lager is dan de boekwaarde.

Bijlage 2

Overzicht van de aanwezig reserves en voorzieningen

Hierna wordt door middel van een vaste indeling een inzicht per reserve en voorziening gegeven.

Daarbij is de huidige rubricering in reserve of voorziening vermeld en wordt –voor zover een wijziging daarin noodzakelijk is- aangegeven hoe de nieuwe rubricering conform het BBV moet zijn.

De nieuwe rubricering is als volgt:

- a. de algemene reserve(s);
- b. bestemmingsreserves die dienen om ongewenste schommelingen op te vangen in de tarieven die aan derden in rekening worden gebracht, maar die niet specifiek besteed hoeven te worden;
- c. overige bestemmingsreserves;
- d. voorzieningen.

Daarbij is tevens het doel en de actualiteit van de beschikbare reserves en voorzieningen vermeld. Dit is van belang om te weten wat voor soort uitgaven mogelijksterwijs ten laste van de reserve of voorziening kunnen worden gebracht. Als dit doel discutabel is, zal in voorkomende gevallen per afzonderlijke reserve en voorziening worden voorgesteld deze op te heffen en het saldo ten gunste te laten komen van de Algemene reserve.

Naam Reserve	Algemene Reserve	
Doel	Buffer voor rekeningtekorten en algemeen weerstandsvermogen	
Toelichting	Voor Heusden wordt uitgegaan van een minimaal weerstandsvermogen van € 10 miljoen. Daarnaast wordt er binnen de algemene reserve minimaal € 500.000,- geormerkt als buffer voor de gedeeltelijke inzet van de behoedzaamheidsreserve algemene uitkering.	
lopend beslag	saldo 1 januari 2004	15.011.240
	extra afschr herziening bp's ivm ideaal complex	-72.484
	implementatie WFM	-2.317
	gebruiksvergunning gemeentelijke gebouwen	-363.890
	onderzoek bodemsanering Meliestraat	-16.443
		<u>-455.134</u>
	Restant	<u>14.556.106</u>
	na balanscorrectie	
	ISD	-645.000
	rekeningsaldo 2003	-302.202
		<u>-947.202</u>
	Restant	<u>13.608.904</u>
Overschot	nvt	
Conclusie	Reserve handhaven. Lopend beslag afwikkelen via de "reserve afwikkeling investeringen voor nota reserves 2004".	

Naam Reserve	Algemene reserve bouwgrondexploitatie	
Doel	Buffer om onvoorziene risico's op te vangen met betrekking tot de grondexploitatie. Hierbij moet met name worden gedacht aan risico's die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen waardoor de gronduitgifte over de gehele linie stagneert	
Toelichting	De reserve is een buffer voor onvoorziene risico's. Voor voorzienbare risico's dient een voorziening te worden getroffen. In de notitie reserves en voorzieningen is voor de algemene reserve een ondergrens van € 2.000.000 en een bovengrens € 4.000.000 bepaald.	
lopend beslag	saldo 1 januari 2004	5.946.231
	project revidru nieuwe stijl	-29.637
	Restant	5.916.594
Overschot	1.916.594	
Conclusie	Reserve handhaven als algemeen reserve. Lopend beslag afwikkelen via de "reserve afwikkeling investeringen voor nota reserves enz" en het restant voorzover het de bovengrens van € 4.000.000 te boven gaat toevoegen aan de "Algemene reserve".	

Naam Reserve	Winstsaldo jaarrekening						
Doel	Is eigenlijk geen echte reserve, maar de balanspost waarop het rekeningresultaat wordt verantwoord.						
Toelichting	De raad van de gemeente Heusden zal bij de vaststelling van de gemeenterekening de dekking van het nadelig saldo aangeven, waarna een en ander kan worden afgewikkeld.						
na balanscorrectie	<table> <tr> <td>saldo 1 januari 2004</td> <td>-302.202</td> </tr> <tr> <td>storting vanuit algemene reserve</td> <td>302.202</td> </tr> <tr> <td>Restant</td> <td>0</td> </tr> </table>	saldo 1 januari 2004	-302.202	storting vanuit algemene reserve	302.202	Restant	0
saldo 1 januari 2004	-302.202						
storting vanuit algemene reserve	302.202						
Restant	0						
Overschot	nvt						
Conclusie	Handhaven en jaarlijks na vaststelling rekening vindt de afwikkeling plaats conform het besluit						

Naam Reserve	Investeringsreserve										
Doel	Het beschikbaar houden van dekkingsmiddelen voor toekomstige investeringen										
Toelichting	Het algemene karakter van deze reserve biedt geen inzicht in de bestedingen voor investeringen in activa met een economisch- of een maatschappelijk nut. De reserve draagt daarom het karakter van een algemene reserve.										
lopend beslag	<table> <tr> <td>saldo 1 januari 2004</td><td>331.832</td></tr> <tr> <td>Bijdr. Stadsvern. Will Prop</td><td>-331.950</td></tr> <tr> <td>voorber.kst.aansl.op A59</td><td>-10.136</td></tr> <tr> <td></td><td>-342.086</td></tr> <tr> <td>aanvullen vanuit alg res</td><td>10.254</td></tr> </table>	saldo 1 januari 2004	331.832	Bijdr. Stadsvern. Will Prop	-331.950	voorber.kst.aansl.op A59	-10.136		-342.086	aanvullen vanuit alg res	10.254
saldo 1 januari 2004	331.832										
Bijdr. Stadsvern. Will Prop	-331.950										
voorber.kst.aansl.op A59	-10.136										
	-342.086										
aanvullen vanuit alg res	10.254										
Overschot	nvt										
Conclusie	Reserve opheffen. Lopend beslag afwikkelen via de "reserve afwikkeling investeringen voor nota reserves 2004." en het saldo aanvullen vanuit de "Algemene reserve".										

Naam Reserve	Vervanging instrumenten muziekschool Drunen
Doel	Het dekken van de kosten voor vervanging van versleten instrumenten voor de dependance van het CMD in Drunen.
Toelichting	Volgens het BBV moeten bestemmingsreserves worden gevoed door resultaatbestemming. In de begroting 2004 is daarmee al rekening gehouden. Verder wordt opgemerkt dat de aanschaf van instrumenten volgens het BBV investeringen zijn met een economisch nut en daarom moeten worden geactiveerd.
lopend beslag	saldo 1 januari 2004 23.608
	vervanging drumset -19.000
	Restant 4.608
Overschot	4.608
Conclusie	Reserve opheffen. Lopend beslag afwikkelen via de "reserve afwikkeling investeringen voor nota reserves 2004.". Restant toevoegen aan de "Algemene reserve". Nagaan of de Gemeenschappelijke regeling moet worden aangepast. Kiezen tussen optie bij aanschaf instrumenten: 1- zelf activeren of 2- muziekschool activeert en gemeente subsidieert. De storting ten laste van de exploitatie in de reserve vervalt miv 2004.

Naam Reserve	Automatisering
Doel	Het egaliseren van de kosten van aanschaf en vervanging van zowel hardware als software.
Toelichting	Met ingang van 2004 worden investeringen op het gebied van automatisering gezien als investeringen met een economisch nut. Dit houdt in dat de investeringen geactiveerd worden. Egalisatie via een reserve of een voorziening is niet meer gewenst op basis van de voorschriften.
	Saldo 1 januari 2004 635.013
Overschot	nvt
Conclusie	Reserve opheffen. Het restant toevoegen aan de "Algemene Reserve".

Naam Reserve	Fonds bovenwijkse voorzieningen
Doel	Het realiseren van gemeenschappelijke voorzieningen met een zogeheten bovenwijks karakter.
Toelichting	In het verleden werd een dergelijke reserve ook vaak gebruikt om bij een directe relatie met een grondexploitatie BTW-af trek mogelijk te maken. Sinds 1 januari 2003 is een dergelijk voordeel niet meer aan de orde door de invoering van het BTW-compensatiefonds.
lopend beslag	saldo 1 januari 2004 202.165
	structuurvisie Heusden -66.207
	-66.207
	Restant 135.958
Overschot	35.958
Conclusie	Reserve opheffen. Lopend beslag afwikkelen via de "reserve afwikkeling investeringen voor nota reserves 2004." en het restant toevoegen aan de "Algemene reserve".

Naam Reserve	Interregionaal project toerisme
Doel	Het dekken van de salariskosten van de ambtenaar belast met toerisme, alsmede het project "Dijleland".
Toelichting	De gelden zijn ontvangen met een bepaald doel. Gezien dit verplichtende karakter is er sprake van een voorziening.
	saldo 1 januari 2004 23.526
Overschot	nvt
Conclusie	De reserve interregionaal project toerisme omzetten in de "Voorziening salariskosten toerisme". Een deel van de salariskosten van de betreffende medewerker worden tot en met 2005 ten laste van deze voorziening gebracht. Daarna wordt de voorziening opgeheven.

Naam Reserve	Opbrengst verkoop cultuurgronden
Doel	Bekostiging van investeringen met een maatschappelijk nut. Met name de uitvoering van De Margriet en omvormingen van openbaar groen.
Toelichting	Bij de ombuigingen is bepaald dat er voor € 2 miljoen (minimaal) aan opbrengsten gegenereerd zal worden voor het dekken van de lasten met een maatschappelijk nut. Dit is een soortgelijke reserve. Alleen is deze reserve bestemd voor de margriet en voor omvormingen.
lopende besluiten	saldo 1 januari 2004 893.266
	uitvoering de margriet restant 2003 -309.925
	omvorming groen restant 2003 -114.398
	omvorming groen 2004 -114.398
	omvorming groen 2005 -114.398
	-653.119
	Restant 240.147
Overschot	240.147
Conclusie	Voorgesteld wordt de reserve op te heffen en het lopend beslag te verdelen over twee nieuw te creëren bestemmingsreserves te weten: Omvorming groen Realisatie Giersbergen-De Margriet Het restant zal in de "Algemene reserve" worden gestort.

Naam Reserve	Egalisatievoorziening sportaccommodaties		
Doel	Het egaliseren van de kosten van de overdekte sportaccommodaties en de (mede-)financiering van investeringen in de sportaccommodaties door de positieve jaarsaldi.		
Toelichting	Overdekte sportaccommodaties worden gezien als investeringen met een economisch nut. De kosten van de investering komen ten laste van de exploitatie. Het egaliseren van kosten is ook geen reden voor het vormen van een egalisatiereserve.		
lopend beslag	saldo 1 januari 2004		351.812
	upgrading die Heygrave		-246.000
	upgrading het Run		-69.500
			-315.500
	Restant		
			36.312
Overschot	36.312		
Conclusie	Reserve opheffen. Lopend beslag afwikkelen via de "reserve afwikkeling investeringen voor nota reserves 2004" en het restant toevoegen aan de "Algemene reserve".		

Naam Reserve	Sociale Vernieuwing/wijkbeheer
Doel	Uitvoering van projecten sociale vernieuwing/ wijkbeheer
Toelichting	Er zijn geen lopende projecten
	saldo 1 januari 2004 4.916
Overschot	4.916
Conclusie	Reserve opheffen. Het restant toevoegen aan de "Algemene Reserve".

Naam Reserve	Rioolbeheerplan grondexploitatie	
Doel	Het dekken van de kosten van aanleg van riolering in bestemmingsplannen. Indien verbeteringswerkzaamheden aan het riool moet worden gedaan als gevolg van uitbreidingsgebieden, kan de BTW geheel of gedeeltelijk worden teruggevorderd.	
Toelichting	Reserve heeft in principe geen doel meer	
lopend beslag	Saldo 1 januari 2004	309.071
	geen	
Overschot		309.071
Conclusie	Reserve opheffen. Het restant toevoegen aan de "Algemene Reserve".	

Naam Reserve	Monumenten en beeldbepalende elementen
Doel	Het instandhouden van monumenten en beeldbepalende elementen door middel van subsidie verstrekking op basis van een subsidie verordening
Toelichting	Objecten die op de gemeentelijke monumentenlijst zijn geplaatst kunnen zowel eigendom van de gemeente Heusden zijn als van derden. Voor zover restauratiesubsidies worden verstrekt aan derden zijn deze uitgaven te beschouwen als kosten voor de gemeente die gedekt worden uit het budget van € 36.000 dat structureel is opgenomen in de begroting.
	saldo 1 januari 2004 19.403
Overschot	19.403
Conclusie	Reserve opheffen. Het restant toevoegen aan de "Algemene Reserve".

Naam Reserve	Erfenis Weimar tot instandhouding Weimarmuseum in Heusden
Doel	Het instandhouden van het Weimar-museum
Toelichting	De gemeente Heusden heeft met het aanvaarden van de erfenis de voorwaarden geaccepteerd die aan de besteding zijn gesteld. Volgens het BBV (art. 44, lid 2) behoren de van derden verkregen middelen, die specifiek besteed moeten worden, tot de voorzieningen
	saldo 1 januari 2004 44.210
Overschot	nvt
Conclusie	De bestemmingsreserve wordt omgezet in een voorziening.

Naam Reserve	Groenstructuurplan
Doel	Het uitvoeren van de maatregelen welke zijn/worden opgenomen in het groenstructuurplan.
Toelichting	Maatregelen/ investeringen die voortvloeien uit het groenstructuurplan worden beschouwd als investeringen met een maatschappelijk nut. Investerings kunnen derhalve extra/ geheel afgeschreven worden door aanwending van deze reserve.
lopend beslag	saldo 1 januari 2004 302.536
	omvorming plantsoenen restant -78.013
	Inrichting Heidijk restant -62.038
	-140.051
	Restant 162.485
Overschot	162.485
Conclusie	Reserve opheffen. Er ligt namelijk geen concreet plan/ besluit voor het restant van de reserve. Lopend beslag afwickelen via de "reserve afwikkeling investeringen voor nota reserves 2004." wat betreft de inrichting van de Heidijk. Het beslag met betrekking tot de omvorming van groen kan overgeheveld worden naar de betreffende (te vormen) reserve. Het restant wordt overgeheveld naar de "Algemene reserve".

Naam Reserve	Egalisatie afvalstoffenheffing		
Doel	Het voorkomen van een schoksgewijze verhoging van de tarieven voor het ophalen en verwerken van afval.		
Toelichting	Op basis van calculatie wordt voorzien dat de tarieven voor afvalstoffenheffing in 2004 en 2005 nog niet kostendekkend zullen zijn. Voor deze jaren wordt dan ook nog een forse onttrekking aan de reserve verwacht. Ook na deze jaren zal de reserve als egalisatiereserve dienst blijven doen om schoksgewijze aanpassingen van de tarieven afvalstoffenheffing te voorkomen.		
meerjarenbeeld	saldo 1 januari 2004		731.275
	onttrekking	begr 04	-401.920
	onttrekking	begr 05	-213.368
			<u>-615.288</u>
	Restant		<u>115.987</u>
Overschot	nvt		
Conclusie	De bestemmingsreserve/ egalisatiereserve handhaven.		

Naam Reserve	Uitvoering maatregelen hondenbeleid	
Doel	Het treffen van maatregelen in het kader van het hondenbeleid.	
Toelichting	Eventuele maatregelen kunnen ten laste komen van de exploitatie. De omvang is dermate gering dat het instandhouden van een reserve niet nodig is.	
	saldo 1 januari 2004	19.066
Overschot		19.066
Conclusie	Reserve opheffen. Het restant toevoegen aan de "Algemene Reserve".	

Naam Reserve	Volkshuisvestingsactiviteiten t.b.v. woningbouwprojecten				
Doel	1. Het treffen van voorzieningen aan bejaardenwoningen 2. Het beschikbaarstellen van een bedrag aan huurders voor verhuis- en inrichtingskosten bij groot onderhoud aan de woning. 3. Het treffen van voorzieningen in de woonomgeving				
Toelichting	Een echt meerjarig bestedingsplan ontbreekt nog. Het gaat hier echter om investeringen met een maatschappelijk nut of om incidentele bijdragen. De investeringen kunnen vanuit deze reserve extra/ geheel afgeschreven worden. De incidentele bijdragen die rechtstreeks ten laste van de exploitatie zijn gebracht kunnen via winstbestemming aan de reserve onttrokken worden.				
lopend beslag	<table> <tr> <td>Saldo 1 januari 2004</td><td>305.312</td></tr> <tr> <td>volkshuisvestingsplan</td><td>-10.433</td></tr> </table>	Saldo 1 januari 2004	305.312	volkshuisvestingsplan	-10.433
Saldo 1 januari 2004	305.312				
volkshuisvestingsplan	-10.433				
Overschot					
Conclusie	De bestemmingsreserve handhaven, maar herbenoemen in "Reserve volkshuisvesting".				

Naam Reserve	Reserve bouwgrondexploitatie Heesbeen
Doel	Het dekken van een eventueel nadelig saldo op de bouwgrond-exploitatie van perceel "Verdoorn".
Toelichting	Aangezien het hier een risico betreft en geen verwachte verplichting is er geen sprake van een voorziening. Voor eventuele risico afdekking zijn er al twee algemene reserves. Er is ook geen sprake van een bestemmingsreserve omdat er geen sprake is van een bepaald doel/ bestemming.
lopend beslag	saldo 1 januari 2004 73.477
meerjarenperspectief	
Overschot	73.477
Conclusie	Reserve opheffen. Het restant toevoegen aan de "Algemene Reserve".

Naam Reserve

Aandeel verkoopsom HNG

Doel

Bij de verkoop van het HNG is de verkoopsom in een deposito bij de BNG gestort, waardoor het mogelijk is tot 2020 een winstuitkering te ontvangen.

Toelichting

De jaarlijkse uitkering ad € 210.000 (annuïteit) bestaat uit een rente- en een aflossingsbestanddeel. De aflopende rentebaat wordt in de exploitatie aangevuld uit de bestemmingsreserve. Deze werkwijze houdt in dat de komende jaren er steeds een gelijke baat in de exploitatie is, die ineens wegvalt in 2020. Voorgesteld wordt de vrijval uit de reserve zo te laten verlopen dat de baat in de exploitatie vanaf 2012 gelijkmatig met € 21.000,- terugloopt. Aangezien de huidige activering niet aansluit bij de contantewaarde (bij 6%) dient de boekwaarde per 1-1-2004 aangepast te worden met € 310.189. De reserve wordt met hetzelfde bedrag gecorrigeerd.

lopend beslag

saldo 1 januari 2004	1.889.906
correctie balans	310.189
gecorr. Saldo 1 januari 2004	2.200.095

jaar	afname	aflossing	onttr.
2004		77.982	-77.982
2005		82.661	-82.661
2006		87.621	-87.621
2007		92.878	-92.878
2008		98.450	-98.450
2009		104.357	-104.357
2010		110.619	-110.619
2011		117.256	-117.256
2012	-21.000	124.291	-103.291
2013	-42.000	131.749	-89.749
2014	-63.000	139.654	-76.654
2015	-84.000	148.033	-64.033
2016	-105.000	156.915	-51.915
2017	-126.000	166.330	-40.330
2018	-147.000	176.310	-29.310
2019	-168.000	186.888	-18.888
2020	-189.000	198.102	-9.102
benodigd t/m 2020			-1.255.096

Restant 944.999

Overschot

944.999

Conclusie

Voorgesteld wordt om de bestemmingsreserve te handhaven. Ter dekking van de geleidelijke afbouw van de HNG-ontvangsten is per 1 januari 2004 een bedrag van € 1.255.096,- nodig. Het restant kan overgeboekt worden naar de "Algemene reserve".

SCHEMA 1 AFLOSSINGSSCHEMA VORDERING HNG				
Cont. Waarde Vordering 1-1-1997		2.635.420,66		Restant vordering
Aflossing in jaar:		Afschr/afloss.	Uitkeringen HNG via BNG	einde jaar
1997		51.862,46	209.987,70	158.125,24
1998		54.974,20	209.987,70	155.013,50
1999		58.272,66	209.987,70	151.715,04
2000		61.769,02	209.987,70	148.218,68
2001		65.475,16	209.987,70	144.512,54
2002		69.403,67	209.987,70	140.584,03
2003		73.567,89	209.987,70	136.419,81
2004		77.981,96	209.987,70	132.005,74
2005		82.660,88	209.987,70	127.326,82
2006		87.620,53	209.987,70	122.367,17
2007		92.877,76	209.987,70	117.109,94
2008		98.450,43	209.987,70	111.537,27
2009		104.357,45	209.987,70	105.630,25
2010		110.618,90	209.987,70	99.368,80
2011		117.256,03	188.987,70	71.731,67
2012		124.291,39	167.987,70	43.696,31
2013		131.748,88	146.987,70	15.238,82
2014		139.653,81	125.987,70	-13.666,11
2015		148.033,04	104.987,70	-43.045,34
2016		156.915,02	83.987,70	-72.927,32
2017		166.329,92	62.987,70	-103.342,22
2018		176.309,72	41.987,70	-134.322,02
2019		186.888,30	21.000,00	-165.888,30
2020		198.101,60	0,00	-198.101,60
Totaal		2.635.420,66	3.884.729,40	1.249.308,74

Aanpassing boekwaarde per 1 januari 2004 310.188,89

Naam Reserve	Reserve Recreatie en Toerisme	
Doel	Uitvoering geven aan investeringen uit het beleidsplan "Toerisme en Recreatie".	
Toelichting	Het betreft investeringen met een maatschappelijk nut volgens het plan. De investeringen kunnen extra of ineens worden afgeschreven ten laste van de reserve.	
lopend beslag	saldo 1 januari 2004	198.195
	investeringen vanuit het plan	198.195
	Restant	0
Overschot	nvt	
Conclusie	De reserve handhaven.	

Naam Reserve	Reserve Gemeentehuis														
Doel	Dekking van investeringen inzake de herhuisvesting van het bestuur en het ambtelijk apparaat														
Toelichting	Gemeentehuizen worden sinds de invoering van het BBV gezien als investeringen met een economisch nut. Besluitvorming heeft echter reeds voor de nota plaatsgevonden om dekking te vinden via deze reserve. Het lopend beslag kan afgewikkeld worden via de "reserve afwikkeling investeringen voor het BBV". Aangezien er nog geen verkoopdatum voor de Stationstraat bekend is zal het benodigd bedrag voorlopig overgeheveld worden vanuit de algemene reserve.														
lopend beslag	<table> <tr> <td>saldo 1 januari 2004</td><td>-134.157</td></tr> <tr> <td>Verbouwing decentrale huisvesting</td><td>-178.542</td></tr> <tr> <td>Aanv krediet bez.centrum/streekarchief</td><td>-50.325</td></tr> <tr> <td></td><td><u>-228.867</u></td></tr> <tr> <td>Vanuit algemene reserve (tijdelijk)</td><td><u>-363.024</u></td></tr> <tr> <td>startong</td><td>Opbrengst verkoop Stationsstraat 8</td></tr> <tr> <td></td><td><u>363.024</u></td></tr> </table>	saldo 1 januari 2004	-134.157	Verbouwing decentrale huisvesting	-178.542	Aanv krediet bez.centrum/streekarchief	-50.325		<u>-228.867</u>	Vanuit algemene reserve (tijdelijk)	<u>-363.024</u>	startong	Opbrengst verkoop Stationsstraat 8		<u>363.024</u>
saldo 1 januari 2004	-134.157														
Verbouwing decentrale huisvesting	-178.542														
Aanv krediet bez.centrum/streekarchief	-50.325														
	<u>-228.867</u>														
Vanuit algemene reserve (tijdelijk)	<u>-363.024</u>														
startong	Opbrengst verkoop Stationsstraat 8														
	<u>363.024</u>														
Overschot	nvt														
Conclusie	Reserve opheffen. Lopend beslag afwikkelen via de "reserve afwikkeling investeringen voor nota reserves 2004". Het benodigd bedrag hiervoor en ter afdekking van het negatieve saldo per 1 januari 2004 overhevelen vanuit de "Algemene reserve". Bij verkoop van de Stationstraat 8 moet € 363.024,- gestort worden in de algemene reserve. Indien de verkoop een lager bedrag opbrengt moet dit lagere bedrag volledig gestort worden.														

Náam Reserve	Binnenonderhoud bijzondere schoolgebouwen
Doel	De uitvoering van het binnenonderhoud van 2 in eigendom van de gemeente zijnde bijzondere schoolgebouwen (de Mini-Bussel en Frans Halslaan 1).
Toelichting	Het pand Frans Halslaan 1 te Drunen is geen schoolgebouw meer en wordt op dit moment verhuurd aan de Stichting KOM voor het jeugd- en jongerenwerk. Deze noodlokalen staan op de nominatie om gesloopt te worden; de vrijkomende ondergrond zal vervolgens als bouwlocatie worden benut. Tot dat moment zal minimaal onderhoud worden uitgevoerd ten laste van de exploitatie.
lopend beslag	saldo 1 januari 2004 9.728
Overschot	9.728
Conclusie	De reserve opheffen en het saldo toevoegen aan de "Algemene reserve".

Naam Reserve	Inmeten diverse projecten/GBKN-kaarten						
Doel	Minimaal een maal per jaar wordt het GBKN geactualiseerd. Continu worden lantaarnpalen, rioolputten ingemeten en wordt het GBKN geactualiseerd.						
Toelichting	De kosten van bijhouden van het GBKN zijn normale exploitatielasten. Er is geen sprake van een investering of tariefsegalisatie en dus ook niet van een bestemmingsreserve. Het is ook geen kapitaalgoed wat onderhouden wordt of een verplichte uitgaaf, zoadt er ook geen sprake is van een voorziening. De bedoeling is wel dat het beschikbare bedrag wordt ingezet voor het incidenteel opwaarderen van het GBKN. Hiervoor zal dan een incidenteel budget beschikbaar moeten worden gesteld ten laste van de exploitatie.						
lopend beslag	<table> <tr> <td>saldo 1 januari 2004</td><td>86.000</td></tr> <tr> <td>Opwaardering GBKN</td><td>-86.000</td></tr> <tr> <td>Restant</td><td>0</td></tr> </table>	saldo 1 januari 2004	86.000	Opwaardering GBKN	-86.000	Restant	0
saldo 1 januari 2004	86.000						
Opwaardering GBKN	-86.000						
Restant	0						
Overschot	nvt						
Conclusie	Reserve opheffen. Lopend beslag afwikkelen via de "reserve afwikkeling investeringen voor nota reserves 2004."						

Naam Reserve	Reserve Planschadevergoeding
Doel	Voor toegekende planschades, van oudere bestemmingsplannen. In de nieuwe plannen wordt een post onvoorzien voor planschades opgenomen. Op grond van artikel 49 WRO
Toelichting	Het gaat bij deze reserve om een risico en niet om een echte bestemming. Een dergelijke extra algemene reserve strookt niet met het idee om te volstaan met de algemene reserve en de algemene reserve grondexploitaties als weerstandsvermogen.
	saldo 1 januari 2004 142.967
Overschot	142.967
Conclusie	Reserve opheffen. Het restant toevoegen aan de "Algemene Reserve".

Naam Reserve	Parklaan / GVVP																								
Doel	Doortrekken van de Parklaan / Uitvoering GVVP																								
Toelichting	Bij de ombuigingsoperatie is het GVVP gesplitst in enerzijds de Parallelstructuur en anderzijds duurzaam veilig. In de nieuwe opzet worden maatregelen van duurzaam veilig verkapitaliseerd en wordt de reserve volledig ingezet voor het verwezenlijken van de parallelstructuur. Aangezien er sprake is van een investering met een maatschappelijk nut kan de reserve ingezet worden om op de investering extra af te schrijven.																								
lopend beslag	<table> <tr> <td>saldo 1 januari 2004</td><td>2.382.054</td></tr> <tr> <td>maatregelen duurzaam veilig:</td><td></td></tr> <tr> <td>inrichting duurzaam veilig</td><td>-50.200</td></tr> <tr> <td>verkeersmaatregel De Bussel</td><td>-1.230</td></tr> <tr> <td>30-km vesting Heusden</td><td>-52.480</td></tr> <tr> <td>30-km Herpt</td><td>-101.500</td></tr> <tr> <td>verkeersmaatregel D v Baarstraat</td><td>-1.899</td></tr> <tr> <td>30-km Meliestraat</td><td>-5.000</td></tr> <tr> <td>fietspad Nassaulaan/Catharinastraat</td><td>-93.099</td></tr> <tr> <td></td><td> </td></tr> <tr> <td></td><td>-305.407</td></tr> <tr> <td>Restant</td><td>2.076.648</td></tr> </table>	saldo 1 januari 2004	2.382.054	maatregelen duurzaam veilig:		inrichting duurzaam veilig	-50.200	verkeersmaatregel De Bussel	-1.230	30-km vesting Heusden	-52.480	30-km Herpt	-101.500	verkeersmaatregel D v Baarstraat	-1.899	30-km Meliestraat	-5.000	fietspad Nassaulaan/Catharinastraat	-93.099				-305.407	Restant	2.076.648
saldo 1 januari 2004	2.382.054																								
maatregelen duurzaam veilig:																									
inrichting duurzaam veilig	-50.200																								
verkeersmaatregel De Bussel	-1.230																								
30-km vesting Heusden	-52.480																								
30-km Herpt	-101.500																								
verkeersmaatregel D v Baarstraat	-1.899																								
30-km Meliestraat	-5.000																								
fietspad Nassaulaan/Catharinastraat	-93.099																								
	-305.407																								
Restant	2.076.648																								
Overschot	nvt																								
Conclusie	Bestemmingsreserve handhaven, maar herbenoemen in "Reserve parallelstructuur". Lopend beslag afwikkelen via de "reserve afwikkeling investeringen voor nota reserves 2004".																								

Naam Reserve	Centrumplan Vlijmen	
Doel	Realisering Centrumplan Vlijmen	
Toelichting	Het plan voor het centrum van Vlijmen is nog niet uitgewerkt. Er is geen sprake van een grondexploitatie, maar van een project in het kader van stads- en dorpsvernieuwing. Het plan zal echter in beheersmatige zin wel aangepakt worden alsof het een grondexploitatie is. Gezien de aard van het plan is er sprake van een investering met maatschappelijk nut.	
lopend beslag	saldo 1 januari 2004	1.115.138
	centrumplan Vlijmen	pm
Overschot		nvt
Conclusie	Bestemmingsreserve handhaven.	

Naam Reserve	Verkoop De Spinder				
Doel	Risicoreserve i.v.m. mogelijke toekomstige claims in verband met de verkoop van de Spinder.				
Toelichting	Bij raadsbesluit van 19 februari 2002 is de bestemming gewijzigd en geoormerkt als dekkingsmiddel voor de aanleg van een centrale milieustraat in Drunen. De aanleg van de milieustraat is een investering met een economisch nut en moet op basis van het BBV bruto verantwoord worden. Omdat het raadsbesluit tot de aanleg van de milieustraat en dekking ten laste van de bestemmingsreserve echter is genomen vóór 1 januari 2004 zal de netto-methode nog kunnen worden toegepast. Gezien de aard van de investering is het echter meer aangewezen om de investering te verkapitaliseren en het saldo van deze reserve toe te voegen aan de egalisatiereserve afvalstoffenheffing.				
lopend beslag	<table> <tr> <td>saldo 1 januari 2004</td><td>473.831</td></tr> <tr> <td>realisatie centrale milieustraat</td><td><u>-398.319</u></td></tr> </table>	saldo 1 januari 2004	473.831	realisatie centrale milieustraat	<u>-398.319</u>
saldo 1 januari 2004	473.831				
realisatie centrale milieustraat	<u>-398.319</u>				
Overschot	nvt				
Conclusie	Reserve opheffen. Het saldo 1 januari 2004 overbrengen naar de reserve "Egalisatie afvalstoffenheffing". De investering centrale milieustraat moet dan geactiveerd en op een normale wijze afgeschreven worden.				

Naam Reserve	Jumelage Idstein 35 jaar
Doel	Reservering ten behoeve van viering 35 jaar jumelage Idstein 2007 in Heusden
Toelichting	Er is geen sprake van een investering. De viering in 2007 kan rechtstreeks ten laste van de exploitatie worden gebracht. Er is derhalve geen grond voor een reserve. De jaarlijkse storting kan vervallen. Dit is ook al meegenomen bij de ombuigingsoperatie.
	saldo 1 januari 2004 15.560
Overschot	15.560
Conclusie	Reserve opheffen. Het saldo toevoegen aan de "Algemene Reserve".

Naam Reserve

Herstel kerkgebouwen vml gem Heusden

Doel

Herstel kerkgebouwen voormalige gemeente Heusden

Toelichting

De raad heeft de voorwaarden tot aanwending van de schenking aanvaard c.q. de gelden mogen niet voor andere doeleinden dan de hiervoor vermelde worden aangewend. Om deze reden moet conform artikel 44 lid 2 van het BBV voor het bedrag van de schenking een voorziening worden ingesteld

lopend beslag

saldo 1 januari 2004

142.370

Bord korenetersgilde
Bijdr herstel Ev Luth kerk

-5.672
-10.507

Overschot

nvt

Conclusie

De bestemmingsreserve wordt omgezet in een voorziening.
het lopend beslag kan rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht worden.

Naam Reserve	Onderhoud riolering
Doel	Het dekken van de kosten van onderhoud van de riolering op basis van de beheersplannen en egalisatie van de totale kosten van de beleidstaak riolering
Toelichting	Volgens de begroting is het uitgangspunt dat er een 100% kostendekking wordt gerealiseerd op het rioolbeheer Volgens het BBV behoort reservering voor tariefsegalisatie tot de bestemmingsreserves en dekking van onderhoudslasten tot de voorzieningen. Tot op heden komt het onderhoud van de riolering rechtstreeks op de exploitatie en wordt de reserve eigenlijk alleen gebruikt als egalisatiereserve. Bij het nieuwe GRP moet bezien worden of een aparte voorziening voor (groot) onderhoud wenselijk is. Om een dergelijke voorziening in te stellen zal een (groot)onderhoudsplan ten grondslag moeten liggen voor de berekening van de dotatie aan en eventueel van de omvang van een dergelijke voorziening. Aan de reserve wordt rente toegevoegd via resultaatbestemming op basis van de (interne) rekenrente.
	saldo 1 januari 2004 6.478.347 de reserve wordt ingezet ter egalisatie het verloop wordt meegenomen in het GRP
Overschot	nvt
Conclusie	Bestemmingsreserve handhaven als egalisatiereserve. In het kader van het GRP moet bezien worden of afsplitsen van een onderhoudsvoorziening wenselijk is.

Naam Reserve	BCF
Doel	Egalisatie van de effecten door de wet BCF
Toelichting	Met ingang van 2003 is het BTW-compensatiefonds (BCF) ingesteld. Enerzijds hebben we sindsdien BTW-voordelen waar deze compensabel is, anderzijds is de algemene uitkering verlaagd. Per saldo ontstond er een gat in de exploitatie, maar was er wel een incidenteel voordeel. Het gat in de exploitatie wordt geleidelijk minder door afschrijving van investeringen waar nog BTW-inzit. De incidentele voordelen bij de invoering van het BCF zijn in deze reserve gestort. De reserve valt vrij op basis van een vast verloop over de jaren. Dit vaste verloop is afgestemd op de gemiddelde afschrijvingsduur van de investeringen van voor 2003.
lopend beslag	Saldo 1 januari 2004 3.687.128 de reserve valt vrij via een vast plan
Overschot	
Conclusie	Reserve instandhouden

Naam Reserve

Onderhoud vesting Heusden

Doel

Het dekken van de kosten van onderhoud van de vesting Heusden op basis van het aanwezige beheerplan
Voornamelijk voor waterwerken en in mindere mate voor gebouwen

Toelichting

In de praktijk wordt de reserve gebruikt voor allerlei projecten in de vesting Heusden. Indien dit investeringen met een maatschappelijk nut betreft is dit in het kader van de nota en het BBV geen probleem, omdat dan de netto-methode gehanteerd wordt. Ook voor investeringen met een economisch nut waartoe reeds besloten is zal de netto-methode toegepast worden. Deze lopende investeringen zullen wel overgeheveld worden naar de betreffende reserve. In de toekomst zal de reserve alleen nog gebruikt worden voor bijzondere projecten met een maatschappelijk nut. Daarnaast zal bezien worden of er een aparte onderhoudsvoorziening gevormd moet worden. De huidige jaarlijkse storting in de reserve zal voorlopig gehandhaafd blijven, maar dient met ingang van 2004 wel via resultaatbestemming (product 980) te lopen.

lopend beslag
lopend beslag
lopend beslag

lopende storting

meerjarenperspectief
meerjarenperspectief

lopend beslag

saldo 1 januari 2004

2.490.990

projecten tlv reserve
betuining stadsgrachten
herstel tuilmuren
welstandsnota vesting

pr. h.
m.m.
m.m.
-252.189
-100.000
-29.000

-381.189

50.000

storting 2004

-331.189

lopende mutaties

stortingen per jaar 2005-2007

150.000

vestingmuren 2007

m.m. -1.300.000

totaal mutaties ten laste van reserve

-1.481.189

overhevelen

Bezoekerscentrum Heusden

oc. huf. -870.791

totaal beslag

-2.351.980

restant (medio 2007)

139.010

nvt

Overschot

Conclusie

Handhaven als "Reserve voor bijzondere projecten (met een maatschappelijk nut) vesting Heusden". Lopend beslag op de reserve voor investeringen met een economisch nut afwickelen via de "reserve afwikkeling investeringen voor het BBV". Jaarlijkse storting van € 50.000 voorlopig handhaven (via resultaatbestemming) tot bezien is hoe het onderhoud geregeld en verantwoord gaat worden.

Naam Reserve	Instandhouding gemeentehuis
Doel	Bestemd voor vervangingsinvesteringen in de gemeentehuizen die verbouwd zijn ten behoeve van de Heusdense manier van Werken
Toelichting	Gemeentehuizen zijn investeringen met een economisch nut en moeten daarom volgens het BBV voor het volle bedrag van de investering worden geactiveerd d.w.z. zonder directe verrekening met reserves. Bij de ombuigingsoperatie is al aangegeven dat deze reserve vervalt per 1 januari 2004. Ook de jaarlijkse rentebijdrage op basis van de (interne) rekenrente vervalt.
	saldo 1 januari 2004 399.976
Overschot	399.976
Conclusie	Reserve opheffen. Het saldo toevoegen aan de "Algemene Reserve".

Naam Voorziening	Centrumplan Drunen										
Doel	Het dekken van het nadelig saldo van het centrumplan										
Toelichting	Het plan voor het centrum van Drunen is geen echte grondexploitatie, maar eigenlijk een project in het kader van stads- en dorpsvernieuwing. Het plan is echter in beheersmatige zin wel aangepakt worden alsof het een grondexploitatie is. Gezien de aard van het plan is er sprake van een investering met maatschappelijk nut. Aan de reserve wordt de rekenrente toegevoegd (vanaf 2004 via resultaatbestemming)										
	<table> <tr> <td>Saldo 1 januari 2004</td><td>4.290.924</td></tr> <tr> <td>rentebijrschrijving 2004</td><td>257.455</td></tr> <tr> <td>rentebijrschrijving 2005</td><td>272.903</td></tr> <tr> <td>Afwikkeling project in 200?</td><td>pm</td></tr> <tr> <td colspan="2">De verwachting is dat de reserve voldoende zal zijn om de kosten van het project te dragen</td></tr> </table>	Saldo 1 januari 2004	4.290.924	rentebijrschrijving 2004	257.455	rentebijrschrijving 2005	272.903	Afwikkeling project in 200?	pm	De verwachting is dat de reserve voldoende zal zijn om de kosten van het project te dragen	
Saldo 1 januari 2004	4.290.924										
rentebijrschrijving 2004	257.455										
rentebijrschrijving 2005	272.903										
Afwikkeling project in 200?	pm										
De verwachting is dat de reserve voldoende zal zijn om de kosten van het project te dragen											
Overschot											
Conclusie	De bestemmingsreserve handhaven										

Naam Reserve	Debiteuren soza	
Doel	Het dekken van de te maken kosten voor invordering van debiteuren van sociale zaken van voor 1 januari 2004 (de invoering van de nieuwe Wet werk en bijstand)	
Toelichting	Het is nog niet duidelijk of deze vorderingen in eigen beheer of door de ISD geïnd gaan worden. De kosten op de exploitatie/ de bijdrage aan de ISD zullen opgevangen worden door aanwending van deze reserve. Dit gaat via resultaatbestemming.	
	Saldo 1 januari 2004	250.000
Overschot		
Conclusie	Reserve instandhouden.	

Naam Voorziening	Uitkering gewezen wethouders
Doel	De egalisatie van de kosten van de wachtgelduitkeringen aan gewezen wethouders en pensioenverplichtingen.
Toelichting	Op grond van art. 44, lid 3 BBV is het niet toegestaan om een voorziening te treffen voor jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Deze kosten moeten in de exploitatierekening worden verantwoord. In de (meerjaren)begroting is (structureel) budget voor de genoemde verplichtingen opgenomen. De voorziening zal daarom niet worden aangewend.
	Saldo 1 januari 2004 77.143
Overschot	77.143
Conclusie	De voorziening opheffen. Het saldo per 1 januari 2004 overboeken naar de "Algemene reserve".

Naam Voorziening	Onderhoud van wegen
Doel	Het dekken van de kosten van onderhoud van de wegen op basis van aanwezige beheerplannen.
Toelichting	Een voorziening voor het onderhoud van kapitaalgoederen zoals wegen is gebaseerd op een plan. Vanuit dit plan wordt de jaarlijkse dotatie in de voorziening bepaald en wordt tevens bepaald wat de omvang van de voorziening moet zijn om aan de verplichtingen te voldoen. De jaarlijkse dotatie aan en de omvang van de voorziening zijn nog niet definitief bepaald. Pas als dit gebeurd is is er werkelijk sprake van een voorziening en worden de kosten rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. Het lopend beslag met betrekking tot het Limietpad wordt tot op heden gezien als een investering. Dit past niet in de voorziening.
lopend beslag	Saldo 1 januari 2004 1.336.809
	Limietpad/ Nieuwkuijseweg -133.592
	Restant 1.203.217
Overschot	nvt
Conclusie	De voorziening handhaven in afwachting van bepaling van de dotatie en de benodigde omvang. Lopend beslag afwikkelen via de "reserve afwikkeling investeringen voor de nota reserves 2004".

Naam Voorziening	Onderhoud van openbare gebouwen						
Doel	Het dekken van de kosten van onderhoud van de gemeentelijke gebouwen op basis van de aanwezige beheerplannen.						
Toelichting	Voeding vindt plaats vanuit de exploitatie op basis van de gemiddelde onderhoudskosten gedurende 10 jaar. Voor het bezoekerscentrum/ streekarchief ligt er nog beslag op deze voorziening (achterstallig onderhoud). Dit zou betekenen dat een gedeelte van de kosten rechtstreeks ten laste van de voorziening zou komen. Uit praktische overwegingen gaat dit naar de "reserve afwikkeling investeringen voor het BBV".						
lopend beslag	<table> <tr> <td>Saldo 1 januari 2004</td><td>557.010</td></tr> <tr> <td>Aanv krediet bez.centrum/streekarchief</td><td>-90.000</td></tr> <tr> <td>Restant</td><td>467.010</td></tr> </table>	Saldo 1 januari 2004	557.010	Aanv krediet bez.centrum/streekarchief	-90.000	Restant	467.010
Saldo 1 januari 2004	557.010						
Aanv krediet bez.centrum/streekarchief	-90.000						
Restant	467.010						
Overschot	nvt						
Conclusie	De voorziening handhaven.en het lopend beslag overbrengen naar de "reserve afwikkeling investeringen voor nota reserves 2004".						

Naam Voorziening	Wachtgelden		
Doel	Het dekken van verplichtingen aan voormalig personeel		
Toelichting	De besteding ligt vast in de besluiten tot het verlenen van wachtgelden en pré-Vut Volgens het BBV moeten vanaf 2004 de uitgaven rechtstreeks ten laste komen van de voorziening. De voorziening is toereikend om de aanspraken tot en met het jaar 2016 te kunnen dekken.		
meerjarenperspectief	Saldo 1 januari 2004		763.652
	wachtgelden	begr. 04	-220.868
	eindsaldo 2004		542.784
	wachtgelden	begr. 05	-140.218
	eindsaldo 2005		402.566
	wachtgelden	begr. 06	-76.043
	eindsaldo 2006		326.523
	wachtgelden	begr. 07	-23.623
	eindsaldo 2007		302.900
	enz		
Overschot	nvt		
Conclusie	De voorziening handhaven		

Naam Voorziening	Woonwagenzaken
Doel	Het dekken van kosten van onderhoud terzake van de woonwagen-centra in de gemeente Heusden
Toelichting	De gemeente heeft een overeenkomst met Nijbod Consultancy Beheer & onderhoud BV die het onderhoud laat uitvoeren aan de diverse woonwagens. Zij ontvangt daarvoor elk kwartaal een bedrag conform de norm die het ministerie van VROM hanteert voor onderhoud aan woonwagens. De werkelijke kosten rekent Nijbod na afloop van het jaar met de gemeente af onder aftrek van de daarvoor reeds ontvangen normbedragen Zowel de voorschotten als de afrekeningen komen ten laste van de exploitatie; de voorziening wordt niet aangesproken
lopend beslag	Saldo 1 januari 2004 39.200
	Voorzieningen woonwagenlocatie Nassaulaan -24.000
	Restant 15.200
Overschot	15.200
Conclusie	De voorziening opheffen en het lopend beslag overbrengen naar de "reserve afwikkeling investeringen voor nota reserves 2004". Het restant bedrag wordt overgeboekt naar de "Algemene reserve".

Naam Voorziening	Onderhoudsvoorziening sportbedrijf
Doel	Het dekken van de kosten van onderhoud van de gemeentelijke sportgebouwen
Toelichting	Voeding vindt plaats vanuit de exploitatie op basis van de gemiddelde onderhoudskosten gedurende 10 jaar. Voor de Heijgrave ligt er nog beslag op deze voorziening (achterstallig onderhoud). Dit zou betekenen dat een gedeelte van de kosten rechtstreeks ten laste van de voorziening zou komen. Uit praktische overwegingen gaat dit naar de "reserve afwikkeling investeringen voor het BBV".
lopend beslag	Saldo 1 januari 2004 898.387
	groot onderhoud Heijgrave -501.000
	Restant 397.387
Overschot	nvt
Conclusie	De voorziening handhaven en het lopend beslag overbrengen naar de "reserve afwikkeling investeringen voor nota reserves 2004".

Naam Voorziening	Bedrijvenpark Groenewoud
Doel	Het dekken van de periodieke onderzoekkosten, alsmede het dekken van eventuele niet voorziene uitgaven m.b.t. het ontstaan door of vanwege de aanwezige vormzanden op het bedrijvenpark of anderszins
Toelichting	Het doel van deze voorziening is qua karakter enerzijds een algemeen dekkingsmiddel en anderzijds betreft het risico afdekking. Geen redenen om deze voorziening in stand te houden omdat er geen sprake is van een verplichting of het onderhoud van een kapitaalgoed.
	Saldo 1 januari 2004 365.245
Overschot	365.245
Conclusie	De voorziening opheffen. Het restant bedrag toevoegen aan de "Algemene reserve".

Naam Voorziening	Grondexploitatie Vlaemsche Hoeve
Doel	Het dekken van nadeel op de bouwgrond exploitatie van bestemmingsplan "Vlaemsche Hoeve".
Toelichting	Voor gecalculeerde verliezen op grondexploitaties moet vanaf 2004 een voorziening gevormd worden. Deze voorziening dient direct gevormd (aangevuld) te worden bij een verwacht (groter) verlies.
	Saldo 1 januari 2004 1.270.585
Overschot	nvt
Conclusie	De voorziening opheffen en het saldo overhevelen naar de "Voorziening grondexploitaties". Hoogte van de voorziening wordt eventueel in 2004 aangepast.

Naam Voorziening	Onrendabele plannen bouwgrondexploitatie
Doel	Dekking van verwachte nadelige saldi complex bouwgrondexploitatie.
Toelichting	Het toevoegen aan een voorziening voor toekomstige bestemmingsplannen per verkoop is niet conform de nieuwe omschrijving van een voorziening. Het gaat om het dekken van verwachte verliezen, omdat die als verplichting worden gezien. De hoogte van de voorziening wordt indien nodig (in 2004) aangepast aan nieuwe exploitatieopzetten.
lopend beslag	Saldo 1 januari 2004 369.428
	exploitatie Nassaulaan -311.436
	Restant 57.992
Overschot	57.992
Conclusie	De voorziening handhaven, maar de omschrijving wijzigen in "Voorziening grondexploitaties". Het overschot toevoegen aan de "Algemene reserve".

Naam Voorziening	Afwikkeling plannen bouwgrondexploitatie
Doel	Via deze voorziening worden de laatste kosten en opbrengsten verantwoord van plannen die al afgewikkeld zijn.
Toelichting	Bij het afwikkelen van een grondexploitatie wordt niet gewacht tot de laatste financiële transactie heeft plaatsgevonden. Zodra het resultaat bekend is en de transactie met betrekking tot de laatste kavel heeft plaatsgevonden wordt er winst genomen. Definitieve financiële afwikkeling gaat via deze voorziening. Te denken valt aan onderhoudstermijn woonrijpmaken, groenaanleg, afwikkeling van een laatste kavel waar wel al overeenstemming over is enz.
	Saldo 1 januari 2004 -156.464
Overschot	nvt
Conclusie	Voorziening handhaven.

Naam Voorziening	Buitenonderhoud scholen
Doel	De uitvoering van het buitenonderhoud van de openbare en bijzondere schoolgebouwen.
Toelichting	Het MOP is vooralsnog in beeld tot 2011. De dotatie en de omvang van de voorziening zijn hierop afgestemd. De lasten komen vanaf 2004 rechtstreeks ten laste van de voorziening.
	Saldo 1 januari 2004 156.641
Overschot	
Conclusie	Voorziening instandhouden. Meerjarige onderhoudsplanung actualiseren en daarbij rekening houden met de vervanging van Het Palet.

Naam Voorziening	Dubieuze debiteuren
Doel	Deze voorziening dient ter dekking van vorderingen die ondanks de genomen invorderingsmogelijkheden niet (geheel) betaald worden.
Toelichting	
	Saldo 1 januari 2004 100.000
Overschot	
Conclusie	Voorziening instandhouden

Naam Voorziening	Vakantiereservering
Doel	Deze voorziening dient ter dekking van de kosten van opgebouwd vakantiegeld van de periode juni tot en met december.
Toelichting	Volgens art. 44, lid 3 BBV en art. 49 mogen geen voorzieningen worden gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.
lopend beslag	Saldo 1 januari 2004. 388.300
	Vakantiegelden ISD -25.659
	Restant 362.641
Overschot	362.641
Conclusie	Voorziening opheffen. Lopend beslag afwikkelen via de "reserve afwikkeling investeringen voor nota reserves 2004." en het saldo toevoegen aan de "Algemene reserve".

Naam Reserve	Behoedzaamheidsreserve
Doel	Hiervan is in de begroting € 181.500 structureel ingerekend. Voorzover dit bedrag niet wordt gehaald, kan deze voorziening hiervoor worden aangewend.
Toelichting	Deze voorziening is gevormd naar aanleiding van de regels die de provincie Noord-Brabant als toezichthouder hanteert met betrekking tot de behoedzaamheidsreserve. Gezien de weerstandscapaciteit in de algemeen reserve is dit risico voldoende afgedekt. De voorziening voldoet ook niet aan het BBV.
	Saldo 1 januari 2004 363.024
Overschot	363.024
Conclusie	De voorziening opheffen en het saldo toevoegen aan de "Algemene reserve".

Bijlage 3 - Nieuwe voorzieningen ivm gelden van derden

Daar waar gelden van derden ontvangen zijn met een specifiek doel is er een sterk verplichtend karakter. In deze situaties moet er een voorziening gevormd worden.

In onderstaande situaties is er sprake van een sterkverplichtend karakter. De betreffende bedragen zijn bij de jaarrekening 2003 op de balans per 31-12-2003 opgenomen als nog te betalen posten (verplichtingen/ budgetoverhevelingen).

Balanscorrectie per 1 januari 2004

Voorziening	bedrag
Overige bestuurlijke onderwijstaken	€ 21.468
Onderwijs Achterstanden Beleid Project Zorgbreedte	89.801
Onderwijs Achterstanden Beleid Project 0-6 jarigen	308.638
Onderwijs Achterstanden Beleid Onderwijs allochtonen levende talen	91.668
Onderwijskansenschool	54.716
Inburgering nieuwkomers	245.173
Inburgering Oudkomers	488.870
S.C.W.vrijwilligswerk	67.234
Subsidiering uitbreiding kinderopvangplaatsen	667.900
totaal	€ 2.035.469

De hierboven genoemde posten bestaan uit rijks geld en bij niet besteding conform de richtlijnen moeten de middelen terugbetaald worden aan het rijk.

Bijlage 4 - Totaaloverzicht mutaties reserves en voorzieningen

Oud Omschrijving	Oud Saldo 31-12-03	Naar/ van alg. res. naar = - van = +	Naar afwikkeling <nota res	Naar/ van andere res. O andere voorz. balansnr.	Nieuw Saldo 01-01-04	Nieuwe Omschrijving
ALGEMENE RESERVES						ALGEMENE RESERVES
Algemene reserve	15.011.239	5.607.864	-455.134		20.163.969	Algemene reserve
Algemene reserve bouwgrondexploitatie	5.946.231	-1.946.231			4.000.000	Algemene reserve bouwgrondexploitatie
Rekeningsaldo 2003	-302.202	302.202			0	
Investeringsreserve	331.832	10.254	-342.086		0	
Totaal algemene reserves	20.987.100	3.974.089	-797.220	0	24.163.969	Totaal algemene reserves
BESTEMMINGSRESERVES						BESTEMMINGSRESERVES
Verv instrumenten muziekschool Drunen.	23.608	-4.608	-19.000		0	
Automatisering	635.187	-635.187			0	
Fonds bovenwijkse voorz onbel/bel	202.164	-135.957	-66.207		0	
Interregionaal project toerisme	23.526			-23.526	0	
Opbrengst verkoop cultuurgroonden	893.266	-240.147		-653.119	0	
				421.207	421.207	Omvorming groen
				309.925	309.925	Realisatie Giersbergen-De Margriet
Egalisatiereserve sportaccomm	351.812	-36.312	-315.500		0	
Sociale vernieuwing	4.916	-4.916			0	
Rioolbeheerplan grondexploitatie	309.071	-309.071			0	
Monumenten en beeldbep. elementen	19.403	-19.403			0	
Erfenis Weimar instandhouding museum	44.210			-44.210	0	
Groenstructuurplan	302.536	-162.485	-62.038	-78.013	0	
Egalisatie afvalstoffenheffing	731.275			473.831	1.205.106	Egalisatie afvalstoffenheffing
Uitvoering maatregelen hondenbeleid	19.066	-19.066			0	
VHV-activiteiten tbv projecten	305.312				305.312	Volkshuisvestingsreserve
Reserve grondexploitatie Heesbeen	73.477	-73.477			0	
Aandeel verkoopssom HNG	1.889.907	-944.999		310.189	1.255.097	Aandeel verkoopssom HNG
Reserve Recreatie en Toerisme	198.195				198.195	Reserve Recreatie en Toerisme
Reserve Gemeentehuis	-134.157	363.024	-228.867		0	
Binnenonderhoud bijz. schoolgebouwen	9.729	-9.729			0	

Tabel afschrijvingsduur en -wijze

Nr.	Omschrijving	Afschrijvings- duur	Afschrijvings- wijze
	Materiële vaste activa		
1	Gronden en terreinen		
1.01	Begraafplaatsen	40	lineair
1.02	Sportterreinen	25	lineair
1.03	Groenvoorzieningen	25	lineair
1.04	Speelterreinen	15	lineair
1.05	Parkeerterreinen	25	lineair
1.06	Ondergrond schoolgebouwen	–	geen afschrijving
1.07	Woonwagencentra	25	lineair
1.08	Gemeentewerf/milieustraat	40	lineair
1.09	Vijvers	25	lineair
1.10	Gronden met openbare bestemmingen	25	lineair
1.11	Gronden, niet voor de openbare dienst bestemd	–	geen afschrijving
1.12	Binnenwater	–	geen afschrijving
2	Woonruimten		
2.01	Aankoop, nieuwbouw	40	lineair
2.02	Renovatie	20	lineair
2.03	Woonwagens	15	annuïtair
3	Bedrijfsgebouwen		
3.01	Aankoop, nieuwbouw, uitbreiding	40	lineair
3.02	Semipermanente bouw	15	lineair
3.03	Renovatie	20	lineair
4	Grond-, weg- en waterbouwkundige werken		
4.01	Aanleg, reconstructie en herinrichting wegen	40	lineair
4.02	Aanleg fiets- en voetpaden	25	lineair
4.03	Parkeervoorzieningen	25	lineair
4.04	Civiltechnische kunstwerken	40	lineair
4.05	Voorzieningen verkeersveiligheid	25	lineair
4.06	Straatmeubilair/abri's/bewegwijzering/verkeersborden	10	lineair
4.07	Verlichting	20	lineair
4.08	vrijvervalriolering	60	annuïtair
4.09	Persleidingen riolering	45	annuïtair
4.10	Bouwkundig deel rioolgemaal, pomunits en bergbezinkbassins	40	annuïtair
4.11	Afkoppelen en overige zaken riolering	40	annuïtair
4.12	Aanleg en renovatie waterstaatkundige werken	40	lineair
4.13	Kaartmateriaal	5	lineair
5	Vervoermiddelen		
5.01	Voertuigen buitendienst (Pick-ups, servicewagens)	8	lineair
5.02	Vrachtwagens/tractoren	10	lineair
5.03	Voertuigen brandweer	15	lineair
6	Machines, apparaten en installaties		
6.01	Veegmachines	8	lineair
6.02	Maaimachines	7	lineair
6.03	Gladheidsbestrijdingsmaterieel	10	lineair
6.04	Hulpmiddelen brandweer	10	lineair
6.05	Electrische-, c.v.- en klimaatinstallaties	15	lineair
6.06	Mechanische installaties	15	lineair
6.07	Mechanische en elektronische componenten t.b.v. riolering	15	annuïtair
6.08	Parkeermeters	10	lineair
6.09	Overige installaties/machines	10	lineair
6.10	Hardware	3,4,5	lineair
6.11	Software	4,5,6,7	lineair
6.12	Communicatiemiddelen	5	lineair
6.13	Bluswatervoorzieningen	20	lineair
7	Overige materiële vaste activa		
7.01	Inventaris	15	lineair

Bijlage 5

Tabel afschrijvingsduur en -wijze

Nr.	Omschrijving	Afschrijvings- duur	Afschrijvings- wijze
7.02	Leermiddelen	10	lineair
7.03	Uitvoering IHP onderwijs	20	lineair
7.04	Sportvloeren	15	lineair
7.05	Sportattributen	10	lineair
7.06	Hekwerken	20	lineair
7.07	Uitvoering Wet WOZ	4	lineair
7.08	Kunst	25	lineair
7.09	Persoonlijke hulp- en beschermingsmiddelen	5	lineair
7.10	Afvalcontainers	15	lineair
7.11	Niet in te delen activa	5	lineair
	Immateriële vaste activa		
8	Kosten sluiten geldleningen		
8.01	Kosten, verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	1	Afschrijving ineens
9	Kosten van onderzoek en ontwikkeling		
9.01	Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	5	lineair
10	Overige immateriële vaste activa		
10.01	Beleidsplannen	5	lineair
10.02	Structuur- en bestemmingsplannen	10	lineair
10.03	Subsidies	5	lineair
10.04	Bodemsanering	5	lineair
	Financiële vaste activa		
11	Kapitaalverstrekkingen aan:		
11.01	Deelnemingen	—	geen afschrijving
11.02	Gemeenschappelijke regelingen	—	geen afschrijving
11.03	Overige verbonden partijen	—	geen afschrijving
12	Leningen aan:		
12.01	Woningbouwcorporaties	—	geen afschrijving
12.02	Deelnemingen	—	geen afschrijving
12.03	Overige verbonden partijen	—	geen afschrijving
13	Overige langlopende leningen	—	geen afschrijving
13.01	Overige langlopende leningen		
14	Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		
14.01	Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	—	geen afschrijving
15	Bijdragen aan activa in eigendom van derden		
15.01	Bijdragen aan activa in eigendom van derden	5	lineair

Toelichting/bijzonderheden

1. Investerings beneden € 10.000,— worden niet geactiveerd, met uitzondering van gronden
2. Investerings die worden gedekt door een huuropbrengst of andere jaarlijkse vergoeding, worden annuïtair afgeschreven, ook als voor deze investeringen standaard een lineaire afschrijving geldt
3. Groot onderhoud gebouwen en terreinen worden via een voorziening gedekt uit de exploitatie en worden dus niet geactiveerd

Bijlage 6

Geactiveerde investeringen met een aanschafwaarde van minder dan € 10.000,--

Objectnummer	Omschrijving	Kapitaaluitgaven 31-12-03	Boekwaarde 31-12-03
7240.10.404	Begraafplaats Vlijmen:electr.voorzien.	4.537,80	2.858,82
1200.10.157	Materiaalaanhangwagen brandweer (1996)	6.306,32	3.376,40
7120.00.04	Oscilerend waterkanon Heusden	4.665,43	3.421,31
7120.01.06	Oscilerend waterkanon Drunen	4.665,43	3.732,34
7120.99.02	Persoonlijke beschermingsmiddelen	6.839,52	4.559,68
7120.99.03	Persoonlijke beschermingsmiddelen	8.600,01	6.450,00
2100.10.130	Parkeerp.Berkenstraat/Kamperfoeliestraat	9.473,27	3.898,57
2100.10.133	Aanleg parkeerhavens Leliestraat Drunen	5.899,14	773,11
2100.10.174	Parkeergelegenheid Jeroen Boschstraat	6.764,79	3.123,51
2100.20.110	Verlichting gedeelte Priemsteeg Vlijmen	7.759,64	1.975,18
7210.00.04	VB.herinricht.Tuinbouwweg(Hoog/Engel)	2.892,63	2.892,63
7210.00.06	Wegverb.Lipsstr.Duinweg Steenstr.	7.515,54	7.098,01
7210.00.07	Herinrichting Braken-Oost Fase II	2.684,57	2.684,57
7210.60.14	Fietssluis en keerlus Parallelweg-Oost	7.212,41	4.961,05
7210.98.06	Aanpassen openb.verl.bij welzijnsacomm.	5.145,67	3.613,26
7210.99.08	VB.Reconstr.Nassaulaan/Riool Laagstr.	3.814,08	3.814,08
7210.99.13	Renovatie Abt.van Engelenweg/rotonde	8.421,93	7.018,28
2110.10.105	Grond doortrekk.trottoir Korte Heistr.	6.057,64	2.858,81
5410.10.303	Aanlichten korenmolen Emma te Vlijmen	4.912,70	2.662,68
7421.01.06	Veiligheidsglas de Wiek	3.698,98	3.698,98
7421.98.08	Basissch.Olof Palme:inrichting 19e groep	9.776,69	3.910,67
4820.10.203	Gebouw't Trefpunt:vervangen dakbedekking	9.064,26	5.538,26
5600.70.203	Renovatie speelterrein Bilderdijkstraat	9.031,82	2.257,55
7580.70.01	Voorste Venne:akoestiek brugzaal	9.403,92	4.648,56
7580.99.01	Grotestraat 69 Drunen:verbouwing	3.567,26	3.567,26
5300.20.309	Zwemb.Heygrave:sportattributen	6.292,50	2.994,95
5300.30.307	Sporth.Heygrave:aanschaf sporttoestel	8.815,01	4.848,07
5300.40.403	Sportz.Hoge Heide:aanschaf sporttoestel	6.386,21	1.969,40
5300.50.206	Sportp.Sportlaan:drukspoelers douches	5.197,31	2.231,62
5300.50.403	Sportp.Torenstraat:verbetering hekwerk	5.524,39	2.612,49
5300.50.602	Park Hendrikstr:bergruimte DAK	4.823,79	1.196,33
5300.50.813	Sportp.Hoge Heide:uitbr.oefenhoekverl.	5.719,81	571,76
5300.50.903	Sportp.Haarsteeg:verlichting parkeerterr	4.605,47	1.327,31
5300.50.904	Sportp.Haarsteeg:uitbreiding veldverl.	7.420,67	2.143,35
5300.50.905	Sportp.Haarsteeg:beregeningsinstallatie	7.765,60	490,91
5300.51.008	Sportp.Nieuwkuijk:dakbedekking kleedacc.	8.332,22	617,14
5300.51.502	Ijsbaan Oude Haven:renovatie verlichting	7.073,19	707,90
7530.01.03	Zwemb.'t Run:vervanging speelattrib.	9.384,17	6.568,91
7530.01.06	Sportp.Hoge Heide:2 bijvelden Vlijm.Boys	1.774,78	1.419,82

Bijlage 6

Geactiveerde investeringen met een aanschafwaarde van minder dan € 10.000,--

Objectnummer	Omschrijving	Kapitaaluitgaven 31-12-03	Boekwaarde 31-12-03
7530.03.11	Hekwerk sportpark Den Donk	4.538,00	4.538,00
7530.98.02	Recreatiepark:inv.subs.handboogachietacc	5.899,14	4.628,57
7530.98.03	Zwemb.Heygrave:speelvoorz/garderobekast	8.448,43	5.256,79
7530.98.05	Sportp.Haarsteeg:fietsenstalling	6.143,64	4.366,30
7530.98.06	Zwemb.'t Run:aanpassing waterglijbaan	7.496,94	4.664,76
7530.98.11	Sportp.Haarsteeg:div.vorzieningen	5.533,00	4.058,86
7530.98.12	Sportz.De Vennen:vervanging gordijnen	5.156,11	2.291,60
7530.99.03	Zwemb.'t Run:aanpassingen	4.328,90	3.246,67
5600.20.106	Vervanging bomen Tuinbouwweg Vlijmen	5.333,17	762,35
5600.50.502	Kermis Vlijmen:aanschaf afzetschragen	6.371,90	2.725,41
7310.01.01	Stroomvoorziening weekmarkt Drunen	9.796,85	8.725,68
6300.10.303	De Stulp:renovatie dakbedekking	7.518,00	2.764,57
6300.10.401	't Rad:diverse voorzieningen	9.494,74	1.210,09
7630.00.02	De Stulp:vervanging tafels en gordijnen	178,94	178,94
7630.02.01	Onderzoek functioneren Sphinx	766,09	766,09
7630.98.02	De Mand Vlijmen:verbouwing Islam.ruimte	9.075,60	5.647,04
7710.99.01	Steunpunt Heusden:zonwering	3.597,57	2.698,18
7210.30.104	Schuilgelegenheid bij vuiloversl.station	5.728,54	571,77
7220.10.129	Riolering Heusden-Herpt	7.529,10	1.099,48
8220.10.101	Huisvesting gehandicapten	8.331,52	1.701,68
7002.61.14	Gem.huis Drunen:vervanging dakbedekking	8.370,37	5.642,25
K020.00.202	Stat.straat Drunen:waterpasinstrument	5.004,21	363,03
7000.98.08	Aanschaf auto-ambulance	4.953,01	2.701,65
7000.99.11	Aankoop/vervanging toiletwagen	9.002,95	5.251,70
7003.98.05	Aanschaf hogedrukreiniger/ontstopper	8.349,78	5.343,86
7014.01.00	Calamiteitenwagen	9.075,60	6.806,70
K140.00.101	Gem.werf Drunen:beveiliging (1994)	5.329,25	816,80
		419.177,92	213.922,35